

WOORD VOORAF

Geachte Lezers,

Terwijl de rest van dit nummer al door de offsetmachine schiet, moet ik mij haasten om u nog enkele dingen te zeggen.

Normaal had u dit nummer al in mei moeten ontvangen. Wie ervoor vreesde dat het achtste nummer van DE REENGNOTEN nooit meer zou verschijnen, kan ik geruststellen. Wij hebben nog heel wat geschied- en heemkundige lectuur in petto en de medewerking van de mensen van Meeuwen duurt onverminderd voort (zie blz. 57).

De oorzaak van de vertraging is het uitgeven tussendoor van een kanjer van een boek over de gebeurtenissen in de heide bij Meeuwen op 6 december 1648 St.-Niclaesdag. De inhoud van deze publicatie vindt u op de losse bijlage. Honderden mensen hebben onmiddellijk begrepen dat het hier om een bijzonder boek gaat dat omwille van zijn inhoud en omvang niet kan worden bijgedrukt. De felicitaties die wij ervoor mochten ontvangen en waarvoor wij hier nogmaals danken, waren niet geheel onverwacht maar wel deugddoend.

Zoals u zult merken is ook de inhoud van dit nummer weer "dik" de moeite waard.

Van enkele artikels volgt nu de laatste aflevering, terwijl nieuwe artikels klaarliggen of in voorbereiding zijn. Het beloofde laatste artikel over de Oudstrijders 1914-1918 hebt u nog tegoed.

Als u zelf nog een korte anecdote, een liedje, een gelegenheidsgedichtje, een vondstmelding, een oude foto, een oude affiche, een oud documentje of iets dergelijks hebt, aarzel dan niet het ons eens te bezorgen. We vinden wel ergens een plaatsje om het te publiceren. Zie zo, dat was het dan. Ik hoop maar dat u nog de tijd zult hebben om dit nummer helemaal uit te lezen, want over enkele maanden zijn we er weer.

PRETTIGE VAKANTIE EN TOT ZIENS.

Jean BOSMANS

VAN HOREN ZEGGEN ...

Vreger wuúrt 'r bie j èlke boor dèè verken hâu w, in november èine geslacht ofwaal verkocht; 't laag eraan of ze de pacht koste betalen of neet.

Oppe miële - de vèèrste miële° - ginge ze ter uich ins èine slachte. Dao ging det altiet wie j niks°, want dao waas alle dage sjèpmèèl° en dao sjikke° zich de verke 't bèste van.

's Mèrges vreech al kwaam Jan Van Diek aaf. Jan boorde zelf uich, mer tèssebèij° ging 'r ùt slachte bie j de bore. En es 'te kals° van 'ne slachter, Jan det waas 'nen echte : gruút en strûs en sterk, 'ne kèrel wie j 'ne buim.

Jan wis 'm zitte. Hèè dié 'm 't zèil inne mùul, hool 'm ùte verkestal, drèèv 'm tot viér 't bakkes° en gaav 'm doon ónvereets° zuú 'nen helle° slaach tiége z'ne sùuts° det 'r zónner sjriève nèer ging . Mùn stón klaor mèt 'n kesrol°, want die mees 't bloot ónnerhâuwe°. En mèt 'ne vlook of ziévenacht waas 'r gesjrilt°, gesjrabt, gesjoort en gewasse met biékwater en hóng 'r al oppe verkeslèijer° viér te driége. De katte zate te wachte.

"De pezerik° viér de zèèch te smiére hingt dao aan dèè nagel, "zag Jan innegang° det 'r op z'ne vielloo spróng.

'n Paar daach later mees det verke ùterèin geduún° wère, ingezàute en inne tien° geduún. Jan kwaam det tiége d'n aovet doon. 't Waas al vreech dónkel, want de daach ware liélik gekort.

Det stèkkere° waas 'n hiél werk. Sníeje, kappe, zège, iérst d'èin hëllicht° dan d'anner, en det 'r sjuún spek hâu w, en Jan tèssenduúr nóch wat vloken en sakkere det 'r 'nen helle rèigestrank° hâu w, mer 't kos uich zeen det z'n zèèch wat bot waas, en daoviér ging 'r ter ins mèt z'nen dùum iéver. Het vlèis ging de pek el in, de taofel wuúrt aan èine kant wat ziever gemaakt, de slachter drónk 'ne borrel. "Zèt óch !" Sjol.

Zèèt dao opins eme : "Wat is det hiej ? Die taofel vilt bekans°° vanèin." Doon zaach Jan det 'r de taofel mèt aan duúrgezèègt hâu w. Hèè godverde° en miljaarde nóch ins en slikde bekans z'n sik° duur. "Ich dach al, dèè rèigestrank dèè is toch zuú hel, det kan toch neet bie j 'ne moller, dèè geeft de verke toch ziéker sjepmèèl inne plaats van èrpel°. Gèèv mich mer 'n paar kiépernègel°, dan huiw

ich 'r diej in. Es ich dan weer ins inne taofel zèèg, dan veel ich 't waal."

't Joar trop zaat alleman oppe miële Jan op z'n vinger te kieke. Of want ze nóch nuûts e verke hâuwe gezién. Jan wis waal buúvier det ze zuú nûwsjiérig ware, mer hêè gebiérde° nao niks. Hêè zag mertûw° : "Ne goje vètte. Sniejt wiej buúter."

Doon kos 'r èine neet mié° zwiege en dèè vroeg (viér Jan te plaoge nateerlik) : "Jan, wèts 'te nóch aan wèllige° kant die kiépernegel zitte ?"

"Verrèk !" dach Jan, hêè bekèèk'm ins sjèif en zag : "Dich moos niks zèige, want dich kóns nóch gèin zèèch vasthâuwe." En daomèt° waas de kal° ùut.

(naverteld door Jozef Kerfs alias Zjef van Lewiej vanne Smiët)

WOORDVERKLARING

de vèerste miële	: de voorste molen of Dorpermolen
wiej niks	= zeer gemakkelijk
sjèpmèel	= schepmeel
zich sjikke	= zich schikken : dik worden, groeien
tèssebèij	= tussenbeide : tussendoor
kals	< "kallen" = spreken
bakkes	= bakhuis
onvereets	= onverhoeds
helle	: harde
sùuts	: suits : hoofd, kop
kesrol	< Fra. casserole
't bloot ònnerhâuwe	= het bloed onderhouden : bloed opvangen en roeren
gesjrilt	< "sjrille" = schrillen
verkeslèijer	= varkensladder
pezerik	: roede van stier of varken
innegang	: terwijn
ùuterèin geduun	< "uuterèin doon" : geslacht varken in stukken snijden
tien	: kuip om varken in te zouten
stèkkere	= stukkeren : in stukken snijden
hèllicht	= helpt
rèigestrank	= ruggestrank
bekans	= bijkans : bijna
godverde	: vloeken met godverd...
sik	< Fra. chique : tabakspruim
èrpel	= aardappels
kiépernegel	= kepernagels
buúviér	: waarom
gebiérde	< "gebiére" = gebaren : omzien naar, letten op
mertûw	= maartoe : voortdurend
mié	= meer
wèllige	= welke
kal	< "kallen" = praten : praat

POST-MIDDELEEUWSE VINDPLAATS TE MEEUWEN

TER HERINNERING

Voor wie zich de inhoud van de vorige aflevering over dit onderwerp (REENGENOTEN, jg. 4 nr. 1, p. 19-22) niet meer herinnert, herhaal ik even dat het gaat om vondsten die gedaan werden door voorzitter Jean Bosmans (en zoontje Arvid) op zijn bouwgrond langs de Beemdstraat in Meeuwen.

De collectie die ik toen heb onderzocht, bestond uit ca. 620 fragmenten. Ondertussen is het vondstmateriaal nog met enkele honderden fragmenten aangegroeid. De belangrijkste nagekomen vondsten, nl. pijpen en munten, heb ik toch nog in de beschrijving opgenomen.

Het eerste hoofdstuk handelde over het gewone, onversierde rode aardewerk.

HOOFDSTUK 2 : HET VERSIERDE RODE AARDEWERK

De witte of gele slibversiering werd verkregen door met een ringeloor, d.i. een holle koehoorn of een bakje met een tuit, wit-of geelbakkende klei op het baksel te laten vloeien. Speciale kleureffecten zoals groen bracht men o.a. door middel van koper aan.

Het aanduiden van de produktiecentra is, zoals voor het gewone rode aardewerk, een groot probleem.

Op basis van de versiering (lijnen, meanderversiering, figuren, data, enz.) kan men - zij het theoretisch - bepaalde produktiecentra aanduiden.

De versiering kan ook gegevens opleveren voor de datering van de voorwerpen.

Men kan vooropstellen dat de produkten van de 13e tot de 16e eeuw vooral uit het Rijnland (Wanfried, ...) afkomstig zijn.

In een latere fase, 17e en vooral 18e eeuw, zal men in onze streek (Bree, Stokkem) ook met de produktie beginnen.

Het versierde rode aardewerk is vooral schenk- en tafelgerei, in tegenstelling tot het gewone rode aardewerk, dat vaak kookgerei is.

Voor wat de kwaliteit betreft, kan men het versierde aardewerk of slibaardewerk plaatsen tussen het rode aardewerk (gebruiksaardewerk) en het steengoed (luxeaardewerk).

Het versierde rode aardewerk van de Beemdstraat kan chronologisch geplaatst worden tussen het einde van de 16e en het begin van de 19e eeuw.

Op de vindplaats langs de Beemdstraat kwam zowel Rijnlands als inheems aardewerk aan de oppervlakte.

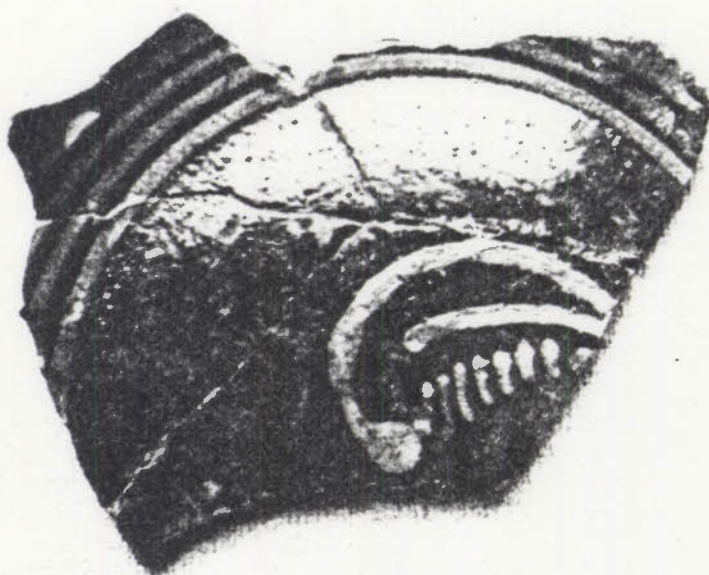
Voor wat de vorm betreft bestaat het versierde rode aardewerk van de Beemdstraat voornamelijk uit scherven van schalen met vlakke bodem en schuine uitstaande randen, waarvan de binnenzijde met glazuur bedekt werd. De versiering is voor een groot deel gestandaardiseerd : onder de rand meestal een meandervormige versiering, juist boven de bodem meestal concentrische cirkels, op de bodem afbeeldingen van bloemen en vogels, data of een cirkel die uitloopt in een punt.

FOTO 1 : Fragment van een vlakke bodem.

Op de randen spiraalvormige slibversiering.

Midden : versiering met grote gele lijnen, uitlopend in een punt en verticale streepjes.

Ø bodem : ± 18 cm

Op de volgende bladzijde vindt u een getekende afbeelding van de hieronder beschreven stukken.

VA = Versierd Aardewerk

VA 1 Fragment van een platte bodem

Boven : groene lijnversiering. Onder : 2 gele lijnen.
De ondergrond is lichtbruin.

VA 2 Randfragment.

Boven : rand gedeeltelijk versierd met geel slibglazuur, de rest is wit (geen glazuur)

Onder : meanderversiering bestaande uit 2 gele lijnen.

VA 3 Rand

VA 4 Rand

VA 5 Fragment van een platte bodem.

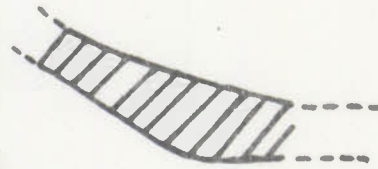
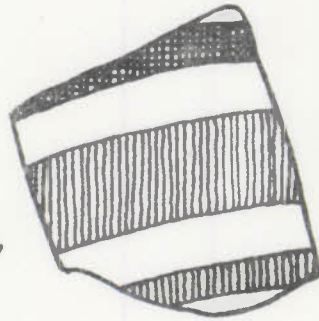
Geel floraal motief (bloemen) op donkerbruin loodglazuur.

VA 6 Randfragment

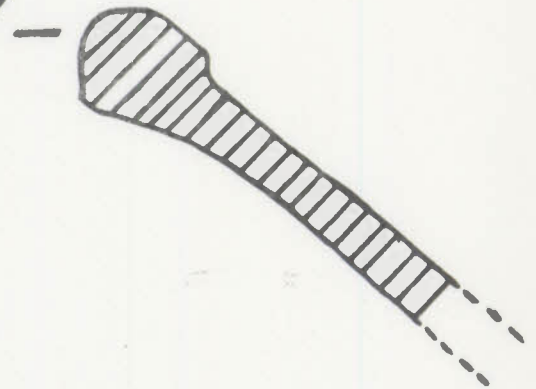
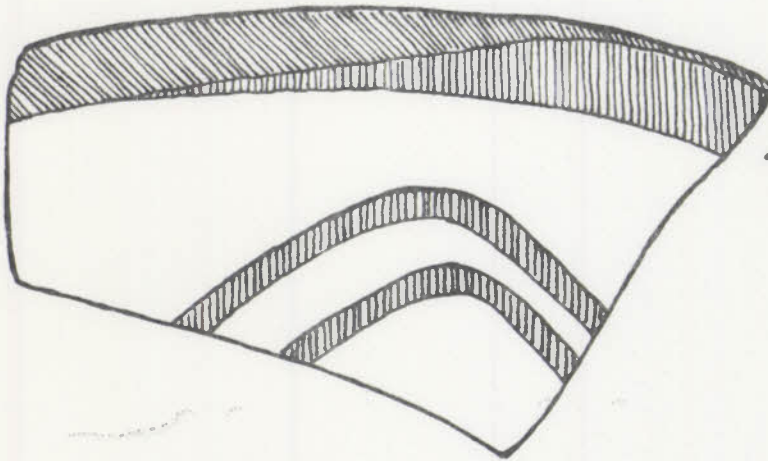
Boven : rand gedeeltelijk versierd met geel slibglazuur, de rest is wit.

Midden : gele meandervormige versiering.

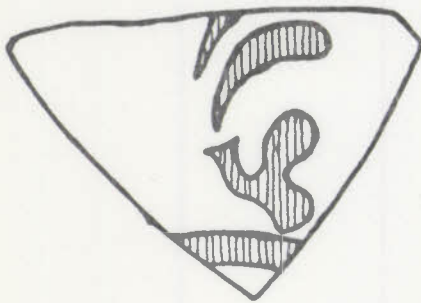
Onder : een groene vlek

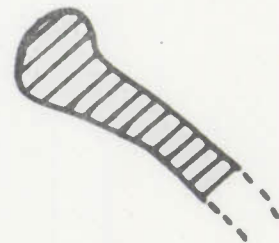
VA 1

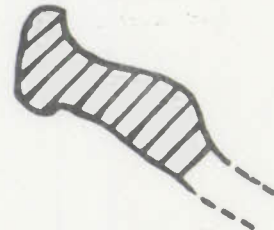
VA 2

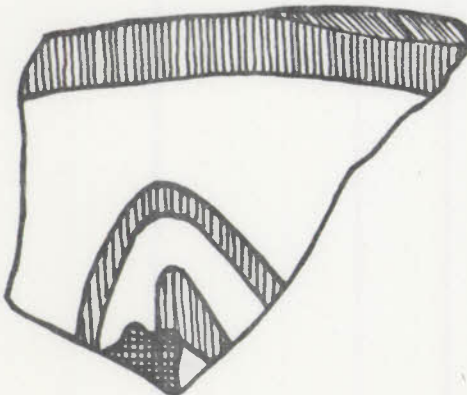
VA 5

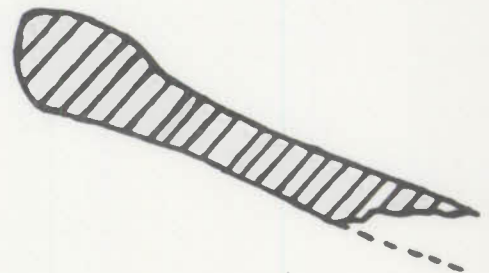
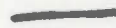
VA 3

VA 4

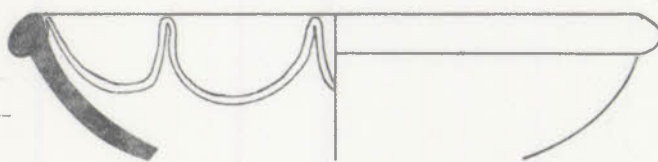

VA 6

HOOFDSTUK 3 : HET WIT AARDEWERK

Daar er in onze streken geen witbakkende klei aanwezig is, moet men import van afgewerkte produkten en/of import van klei veronderstellen. Produktiecentra waren er vooral in het Rijnland en de Maasvallei (Andenne). Het glazuur is meestal kleurloos, beige, geel of ook wel bruin (zelden), licht- en donkergroen.

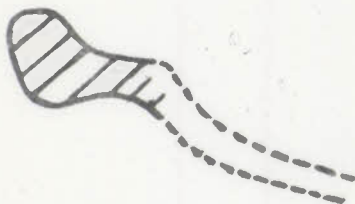

WA 1 Fragment van kan met uitstaande ring, witgeel loodglazuur.

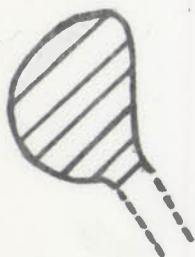
WA 1

WA 2 Randfragment van schotel met platte bodem.
Witgele klei, aan de binnenzijde bedekt met kleurloze loodglazuur.
Lichtbruine slijbdecoratie (meandervormig). 16e eeuw.
Ø 30 cm.

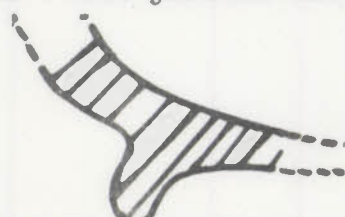
WA 2

WA 3 Randfragment van bord.
Lichtbruin loodglazuur aan de binnenzijde.

WA 3

WA 4 Bodem met standring.
Binnenzijde : donkerbruin loodglazuur.
Buitenzijde : roze gebakken met grijze rookaanslag (kookpot).

WA 4

HOOFDSTUK 4 : HET STEENGOED

Vanaf 1200 na Christus kan men door de perfectionnering van de pottenbakkers-oven de temperatuur doen stijgen tot 1200 à 1300 graden Celsius. Hierdoor sintert de klei en wordt waterdicht, in tegenstelling tot het rode aardewerk waarop men loodglazuur diende aan te brengen om het eindprodukt waterdicht te maken, want de baktemperatuur was daar maar 800 à 900 graden Celsius.

Door de sterke druk die het materiaal bij het bakken moet doorstaan, kan men geen grote potten produceren.

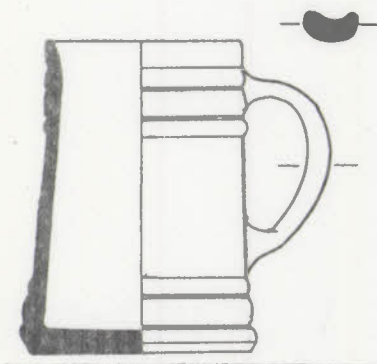
Vooraf drinkbekers, schenkkannen, Jacobakannen (lange smalle kannen), e.d. zijn erg typische vormen in steengoed.

De productiecentra van de 17e eeuw waren voornamelijk : Siegburg (tot 1637), Keulen, Raeren en Westerwald (Rijnland). In België hebben we vooral Bouffoulx, waar het Duits steengoedwerk werd nagemaakt.

Volgende vormen waren op de vindplaats langs de Beemdstraat aanwezig :

1. Humpen (drinkbekers) (figuur 7)

De meeste teruggevonden steengoedfragmenten zijn afkomstig van Westerwald-humpen : een dertigtal scherven. Ze zijn chronologisch te situeren in het derde kwart van de 18e eeuw (1750-1775).

Getekende afbeeldingen van de hierna beschreven stukken vindt u op de volgende bladzijde.

- W 1 Rand, één grote en twee kleine ribbels, ingestempelde en ingekraste versiering bestaande uit lijnen en vierkantjes.
Grijsbruin zoutglazuur. Kobaltblauw boven de ribbel.
Ø 7 cm.
- W 2 Rand, één grote en twee kleine ribbels, duimindruk boven de ribbel.
Steengoed van slechtere kwaliteit.
Grijs zoutglazuur (niet gelijkmatig aangebracht). Lichtblauw boven de ribbel.
Ø 7 cm.
- W 3 Rand, één dikke en twee kleinere ribbels, ingekraste versiering bestaande uit een bloemmotief.
Grijs zoutglazuur. Kobaltblauw boven de ribbel en tussen de versiering.
Ø 8 cm
- W 4 Buikfragment met aanzet van het oor, geribbelde wand met twee concentrische cirkels, ingekrast bloemmotief.
- W 5 Oorfragment met indruk van de klep van de drinkbeker. Zoutglazuur.
Humpen hebben meestal een metalen, soms een steengoed deksel.
Er ontstaat vaak een indruk onder het oor.
- W 6 Scherf van beker met aanzet van de bodem. Florale motieven (bloemen en ranken) met kobaltblauw en zoutglazuur.
Onderaan : guirlandeversiering met ingestempelde puntjes.
Ø 10 cm

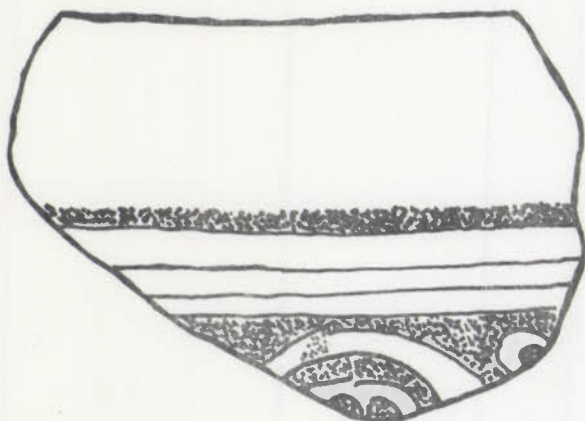
W 1

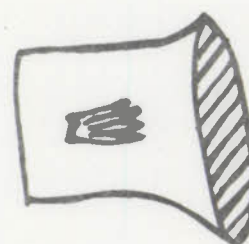
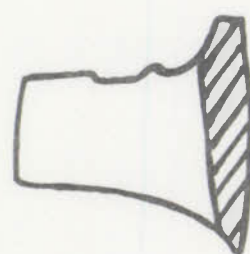
W 2

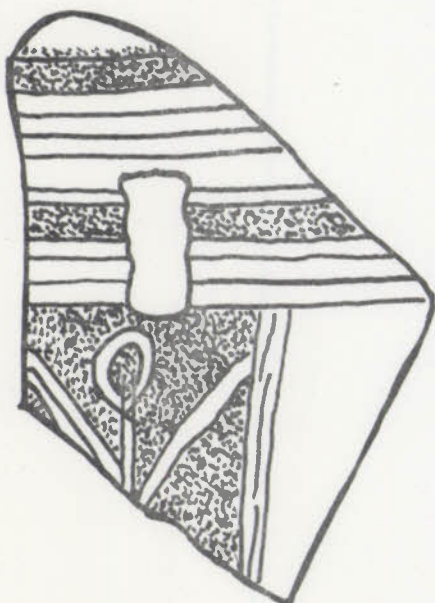
9.

W 3

W 5

W 4

W 6

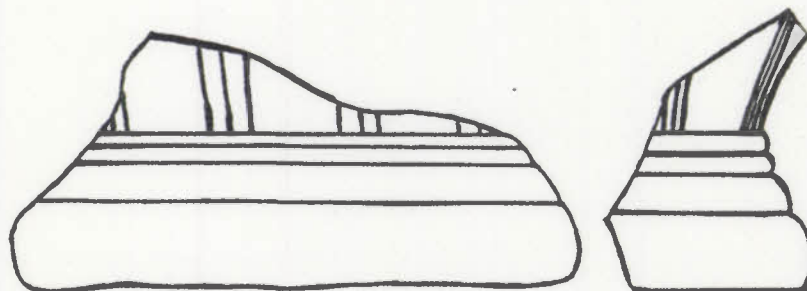
2. Kruiken

a. Raeren-kruiken (figuur 8)

Het Raeren-steengoed onderscheidt zich van het Westerwald-steengoed door zijn bruine kleur. Soms is het verschil verre van duidelijk. Van de Raeren-kruiken hebben we maar enkele scherven die evenwel afkomstig zijn van luxe-aardewerk bij uitstek.

R 1 Bodem van een kruik, bruin zoutglazuur.
Deze kruiken worden gedateerd tussen 1580 en 1602. Ze behoorden tot het duurste steengoed in deze periode. Op de buik zijn meestal enkele - vaak bijbelse - taferelen voorgesteld. Een bekende pottenbakker was Jan Emens.
Ø bodem 8 cm

Een andere scherf is waarschijnlijk afkomstig van een baardmankruik, d.i. een kruik met op de hals een opgelegde voorstelling van een persoon met baard.

b. Westerwald-kruiken (figuur 10)

In totaal werden er een 40-tal scherven van Westerwald-kruiken ingezameld. Chronologisch kunnen ze gedurende de gehele 18e eeuw geplaatst worden. Enkele fragmenten behoren zeker tot het duurste steengoed van de 18e eeuw.

Voor een getekende afbeelding van de hierna beschreven fragmenten zie volgende bladzijde.

W 7 Bovenrand met aanzet van buik. Eén grote en verscheidene kleine ribbels. Gedeeltelijk ingekraste versiering (vogels?). Zoutglazuur met kobaltblauwe banden. Ø rand 5 cm

W 8 Oorfragment. Zoutglazuur.

W 9 Fragment van buik. Zoutglazuur.
Boven : ingekraste versiering met kobaltblauwe cirkels.
Midden : opgelegde versiering met leeuwepoot en koningskroon.
Onder : aanzet van de letters GR in kobaltblauw.

Letters GR

Het zijn initialen voor GEORG REX van Engeland. Waarschijnlijk is deze kruik in opdracht van George I (1714-1727) gemaakt. Deze kruiken behoren tot het duurste steengoed dat in die tijd vervaardigd werd. Voor ons zijn ze belangrijk, omdat ze een interessant chronologisch gegeven verschaffen, namelijk kort na 1714.

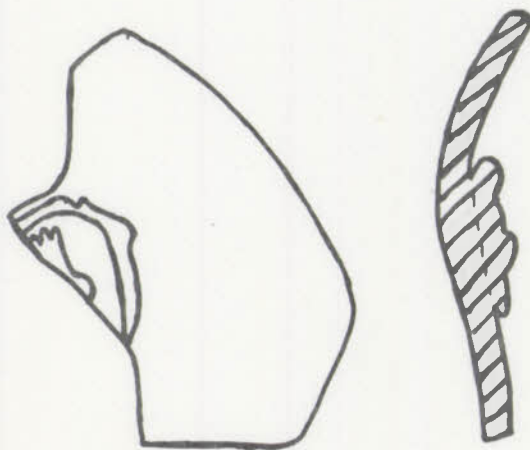
W 10 Fragment van buik. Zoutglazuur.
Ingekraste versiering met kobaltblauwe bloemen en met lijnen die uitlopen in een punt.

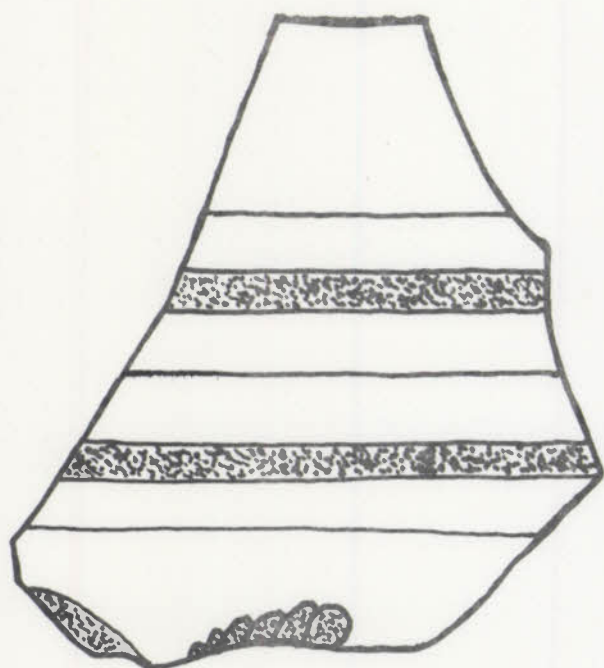
3. Trechterhalsbekers (figuur 10)

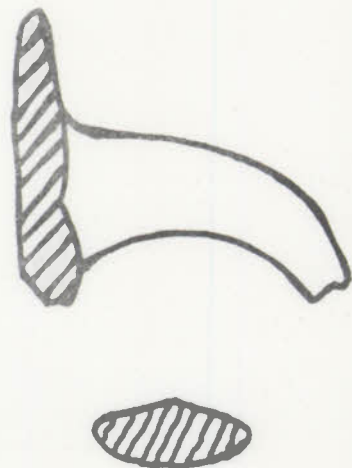
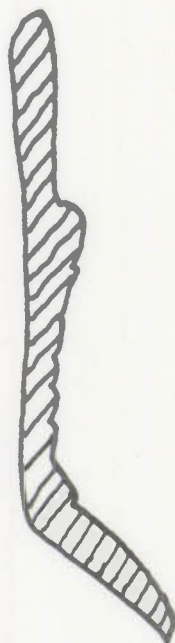
Fragment : bleek steengoed, ongeglazuurd, met gedeelte van opgelegd embleem.

Vroeg-Westerwald of laat-Siegburg. Einde 16e eeuw.
Behorend tot luxe-aardewerk.

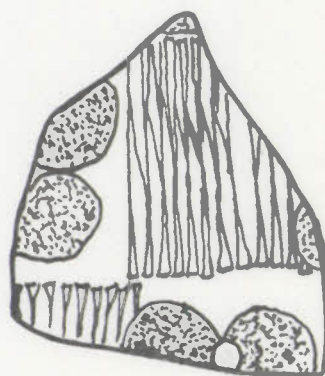
W 7

W 8

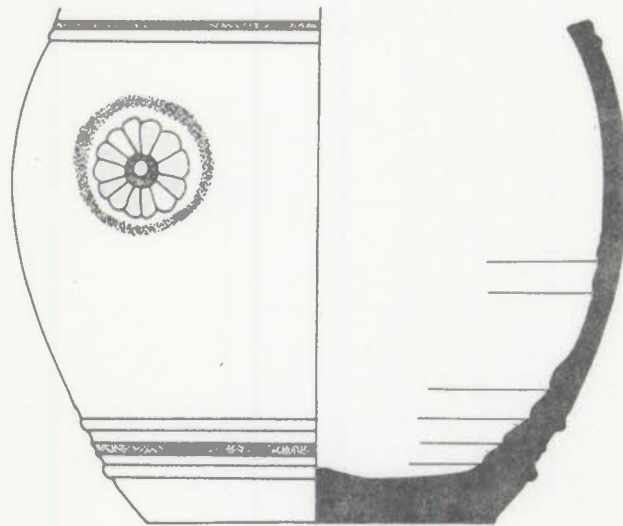
W 9

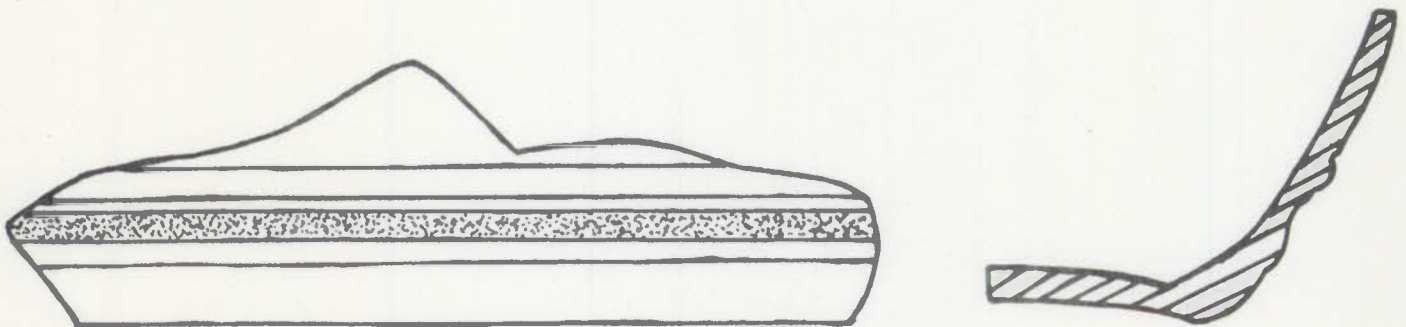
W 10

4. Boterpotten (figuur 11)

B 1 Fragment van bodem en opstaande rand.
 Zoutglazuur met kobaltblauwe cirkel.
 Datering : 18e - 19e eeuw
 Herkomst : Westerwald of Bouffioulx ?
 Ø bodem 14 cm

B 1

BESLUIT

We staan hier voor een vindplaats die, wat het steengoed betreft, gevarieerd schervenmateriaal van ca 1580 tot de 19e eeuw heeft opgeleverd. Interessante chronologische gegevens leveren vooral de Georg Rex-kruik (kort na 1714) en de Raeren-kruik (rond 1600).

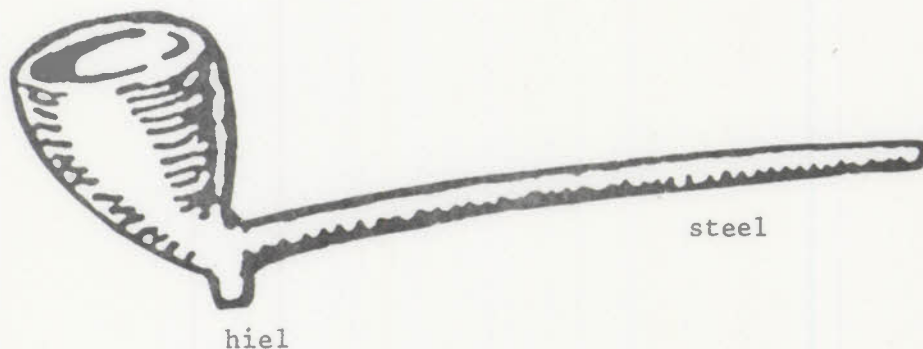
Het schervenbestand is duidelijk afkomstig van rijke mensen (getuige de trechterhalsbeker met embleem, Raerenkruik, Georg Rex-kruik).

HOOFDSTUK 5 : DE PIJPEN

Het pijproken kwam in Europa pas geruime tijd na de ontdekking van Amerika (1492) in voege.

Rond 1600 verschenen de eerste (Engelse) pijpenbakkers in Nederland. Belangrijke Nederlandse productiecentra waren : GOUDA, AMSTERDAM, LEIDEN en ROTTERDAM. Vanuit Nederland werden de pijpen door de hele wereld uitgevoerd. In België ontstonden vanaf 1630 ook ateliers, o.a. in Gent, Antwerpen, Doornik, Luik, Andenne.

ketel of
kop

Dank zij een aantal uitstekende dateringscriteria zijn de pijpen het belangrijkste gidsfossiel voor de post-middeleeuwse archeologie.

Dat komt doordat op de hiel vaak een stempeltje van de maker (merkstempel) voorkomt, waardoor men soms tot op het jaar nauwkeurig kan dateren. Er zijn drie hoofdgroepen van merken : figuur-, letter- en cijfermerken.

Ook op de steel komen vaak zulke gegevens voor. Dikwijls wordt de stad waar het atelier zich bevond, aangeduid.

Verder is het mogelijk door meting van de ketel of kop tot een datering te komen. Het is namelijk zo, dat de pijpekopjes in het begin zeer klein waren; naarmate de tabak goedkoper werd, werden de pijpekoppen groter.

Toen in de 19e eeuw de houten en meerschuiten pijpen in gebruik kwamen, werden de kleipijpjes minder belangrijk.

De vindplaats langs de Beemdstraat leverde heel veel interessant pijpenmateriaal.

Er werden 16 volledige pijpekoppen en 27 fragmenten van pijpekoppen verzameld. De broze pijpesteeltjes braken gemakkelijk wanneer zo'n pijpje op de grond viel.

Op de vindplaats werden een 125-tal steelfragmenten opgegraven, waarvan er een 25-tal versierd waren.

Van de pijpjes met een hiel, droegen er 9 een stempeltje op de hiel. Een zestal hebben we kunnen ontcijferen. De andere waren onleesbaar. Afbeeldingen : zie bladzijde .

a. PIJPEKOPPEN

Afbeeldingen van de hieronder beschreven vondsten vindt u op bladzijde 17.

- P 1 Onversierd pijpekopje (behalve bovenste rand.)
 Eén van de kleinste pijpjes. Waarschijnlijk voor 1650.
 Stempel beschadigd.
 Breedte van de ketel : 18 mm.
 Hoogte van de ketel (binnenzijde) : 27 mm

- P 2 *Onversierd pijpekopje. Steeltje bij de hiel afgebroken.*
Stempel op de hiel : EB
Breedte van de ketel : 25 mm
Hoogte van de ketel (binnenzijde) : 25 mm
- P 3 *Versierde pijpekop.*
De lange, smalle ketel is helemaal versierd.
Aan het steelbegin 2 bloemetjes op de rechterzijde en 3 op de linkerzijde.
Breedte van de ketel : 21 mm
- P 4 *Versierde pijpekop met mannenhoofd.*
De meeste dergelijke pijpen houden verband met de legende van SIR WALTER RALEIGH (°1552 ? +London 1618). Hij zou tijdens een bootreis op de Nijl, op een wonderbaarlijke wijze gered zijn van de krokodilledood. Volgens de legende viel hij in de Nijl, maar door de hevige stank die Sir Raleigh verspreidde (hij was een kettingroker) had de krokodil geen lust om hem op te eten. Op de pijpekop wordt dan ook meestal een hoofd afgebeeld, op de steel een krokodil met opengesperde muil.
Twee jaar na het vinden van de pijpekop met mannenhoofd, vond Jean Bosmans een steelfragment met de kop van de legendarische krokodil. Waarschijnlijk zit op de vindplaats nog ergens een pijpekop met mannenhoofd in de grond, want een paar weken geleden ontdekte Jean Bosmans toevallig een tweede versierd steelfragment met krokodil.

Verder werden er nog 6 pijpjes gevonden, die aan de hand van roosjes op de zijkant van de hiel tussen 1615 en 1640 worden gedateerd.
 Het zijn tevens de vroegste pijpjes, daar al de andere groter zijn.

b. PIJPESTELEN

Een 25-tal versierde steelfragmenten van verschillende dikte, waaronder twee met krokodillekop.
 Om reliëfversieringen (tekst en figuren) op pijpekoppen en stelen te krijgen moesten deze eerst in een koperen vorm worden gegraveerd.
 Vijf steelfragmenten geven een aanduiding over de herkomst van de pijpen : 4 dragen de inscriptie GOUDA, 1 draagt de inscriptie NOEDGE A LIEGE.

c. MERKSTEMPELS

Stempel 1 : ongekroond lettermerk EB

Het zou hier kunnen gaan om een Amsterdams pijpje uit het atelier van Edward Bird (1630-1645) of Evert Bird (1645-1683), maar aangezien de meeste gevonden pijpjes Goudse merkstempels dragen, moeten we de herkomst van dit pijpje waarschijnlijk ook daar zoeken. In "Goudsche Pijpen" (door D.A. Goedewegen) lezen we het volgende :

Ook de handelaar in steenen pijpen stond ingeschreven bij het gilde. Zoo deed zich in 1683 een geval voor van een handelaar genaamd Adriaen van der Cruis, die sinds 1672 een zekere pijp van een bepaalde lengte met het merk E.B. liet maken bij den pijpmaker Jacobus de Vrient. De vormen van deze pijp waren van v.d. Cruis. Andere pijpmakers maakten deze pijpen met dit merk na. Hij beklagt zich hierover en dan wordt bepaald, dat vanaf 5 juli 1683 alleen van der Cruis recht op het merk E.B. heeft en dat de andere pijpmakers het merk E.B. moeten zetten met een kroon. Na overlijden van v.d. Cruis zou het merk E.B. aan het gilde toevallen. (p. 3)

Stempel 2 : ongekroond lettermerk K

Stempel op de hiel van een beschadigde, onversierde pijpekop, gevonden door Arvid Bosmans.

Dit fragment, dat een tijdlang in de Aabeek heeft gelegen, werd waarschijnlijk door de "biëkvègers" op de oever geworpen.

De letter K is het merkteken van de Gouwnaar Andries Brem, die in november 1765 met de produktie van pijpen begon. Hij gaf zijn merk door aan zijn zoon Cornelis Brem op 3 maart 1801. De weduwe van Cornelis Brem gaf dit merk in 1847 vacant (einde produktie).

Stempel 3 : gekroond cijfermerk 46

Eigenaar : Jan van Leeuwen.

Afkomstig van Ary de Vos 5 juni 1753.

Over aan : Hermanus van Keulen 5 november 1754 voor 12 jaar verhuurd.

1 december 1778 Jan Girrebo aan zijn neef Cornelis van Leeuwen.

In 1890 was de stempel in het bezit van de firma Jan Prince en Cie (in 1898 opgeheven).

Eigenaar Jan Prince en Cie deponeerde het merk in 1881. Het was afkomstig van George van Leeuwen (vóór 1865).

Stempel 4 : figuurmerk gekroonde toren

Rechts van de stempel het wapenschild van Gouda.

Links van de stempel het lettermerk K.

Mogelijk gaat het hier om het merk DE GOUDSCHE TOREN.

Inschrijving bij 't Goudsche Pypmakersgilde : 1728 Teunis Soet,

Eigenaar : Jan Woerlee, meester 9 april 1736.

Over aan : G. Woerlee, aan Michiel Zwartjes in huur 2 april 1814,
eigenaar 3 april 1834; Hendrik van Rijst.

Stempel 5 : ongekroond lettermerk FAStempel 6 : gekroond lettermerk CS (2 exemplaren)BESLUIT

De pijpen die aan de Beemdstraat gevonden werden, komen dus zowel van Nederland (Gouda) als van België (Luik).

Enkele pijpjes zijn van vóór 1640, de meeste echter moeten later gedateerd worden.

Voor wat de pijpen betreft is de vindplaats langs de Beemdstraat geen unicum. Ook de heer Jan Leyssen (Broekkantstraat 17), lid van de Reengenoten, vond de voorbije jaren in zijn tuin gestempelde pijpekoppen.

P 1

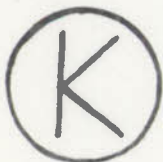
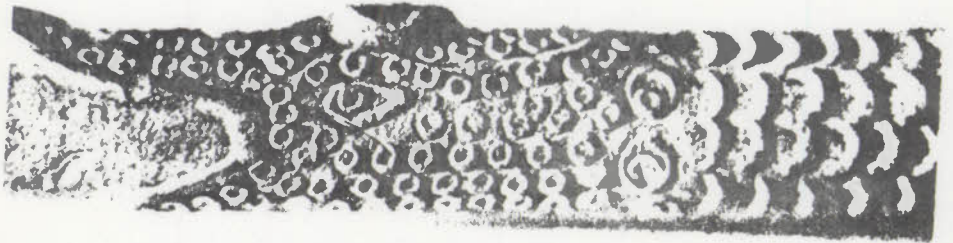
P 2

P 3

P 4

HOOFDSTUK 6 : DE MUNTEN

Op een tijdsspanne van één jaar kwamen op dezelfde vindplaats ook 3 munten aan de oppervlakte.

1. Munt van 1856

Kopzijde : Napoleon III - Empereur - 1856
Afbeelding van het hoofd van Napoleon III.

Muntzijde : Empire Français - Dix centimes
Afbeelding van een arend.

2. Munt van 1747

Koperen munt van Jan-Theodoor van Beieren. Hij was prinsbisschop van Luik van 1744 tot 1763. Bovendien was hij hertog van Beieren. Het wapen van de hertogen van Beieren was : schuine ruitjes van zilver en blauw en twee gouden leeuwen.

Het opschrift op de munt is : (THEO) DORUS · D. (BAU,DLUX)

3. Munt of penning uit de 17e eeuw (?)

Koperen munt of penning in zeer slechte staat. Reliëfafdruk geeft moeilijk te herkennen lettertekens en waarschijnlijk een datering beginnend met 16. Deze vondst wordt nog verder onderzocht.

Afbeeldingen : zie volgende bladzijde.

HOOFDSTUK 7 : VARIA

Verder werden nog een aantal fragmenten van andere voorwerpen gevonden :

1. Aardewerk

Een 10-tal fragmenten van haard- of vloertegels.

2. Porselein

-Een 10-tal scherven Chinees porselein : dat behoorde tot het duurste vaatwerk dat in die tijd te koop was. Chinees porselein werd reeds in de 16e eeuw geproduceerd.

-Fragmenten van Europees porselein uit de 19e of 20e eeuw.

3. Glas

Enkele fragmenten van Middeleeuws glas.

4. Metaal

- enkele gesmede nagels
- fragment van een metalen slot
- fragment van een (parfum) potje met 6 doorboringen en kettinkje. Verguld.
- fragment van een "plakket" : dit zijn dunne, ronde tinnen platen die door schutterijen, broederschappen, e.d. werden uitgegeven voor bewezen diensten; ze hebben een doorboring en werden opgehangen aan muur of soms aan een kostuum.

5. Leer

Fragment van schoenzool. Waarschijnlijk zool van hiel (dubbelgelaagd). Uitgestoken gaten aan de randen (geen nagelgaten !).

ALGEMEEN BESLUIT

Chronologisch vallen de vroegste elementen in de 14e of 15e eeuw; het zijn enkele scherven blauwgrijs aardewerk.

Van het einde van de 16e eeuw zijn er twee elementen : een fragment van een Raeren-kruik (1580-1600) en een Westerwald of Siegburg trechterhalsbeker.

Enkele pijpjes konden gedurende bijna de hele 17e eeuw gedateerd worden : 5 pijpjes tussen 1615-1640, 1 tussen 1630-1683.

Verder was er een George Rex-kruik die iets na 1714 moet gemaakt zijn. Een nog niet geïdentificeerde munt of penning uit de 17e eeuw, een munt van 1746 en een munt (Napoleon III) van 1856.

Zoals te verwachten was, hebben de mensen hier sinds de 14e-15e eeuw afval achtergelaten, maar pas ten vroegste vanaf het midden van de 16e eeuw heeft men hier echt gestort.

Het is opmerkelijk, dat deze vindplaats duidelijk rijke elementen bevat, ofschoon onze streek als zeer armoedig bestempeld wordt.

Guido CREEMERS

BIBLIOGRAFIE

BAART, e.a., 1977, *Opgravingen in Amsterdam, 20 jaar stadskernonderzoek*, Amsterdam.

BRONGERS, G.A. 1977, *Pijpen en Tabak*, Bussum.

id. 1978, *Van gowenaar tot bruyèrepijp*, Amerongen.

id. 1981, *60 Pijpen uit het Niemeyer*
Nederlands Tabacologisch Museum, Groningen.

CLAASSEN, A. 1976, *Het verschijnsel aardewerk*,

In : *Jaarboek van de federatie der Geschied- en Oudheidkundige Kringen in Limburg*, jg. XXXI.

DUCO, D.H. 1981, *De kleipijp in de Zeventiende Eeuwse Nederlanden*,

In : *British Archaeological Reports International Series 106*, Oxford.

FRIEDRICH, F.W. 1964 : *Pijpelogie*,

In : *Westerheem nrs. 1, 2 en 3*.

GOEDEWAAGEN, D.A., *Goudsche Pijpen-Goudaer Pfeifen-Pipes de Gouda*,

N.V. Uitgeversmaatschappij Atlantic - Amsterdam.

HELLEBRANDT, H., MAYER, O.E., HUGOT, L. 1977 : *Steinzeug aus dem Raerener und Aachener Raum*, Aken.

KLINGE, E. 1979 : *Deutsches Steinzeug der Renaissance- und Barockzeit*, Düsseldorf.

- KNEEPKENS, H. 1984, *Heraldiek*,
In : Het Ezendröpke
Tijdschrift van de Geschied- en Heemkundige Kring
Bree, nr. 4, p. 37.
- OOST, T., e.a. 1982, *Van nederzetting tot metropool, Archeologisch-historisch onderzoek in de Antwerpse binnenstad, Antwerpen.*
Antwerpen.
- PROVOOST, A., e.a. 1980, *Leuven graaft naar zijn verleden*, Leuven.
- PROVOOST, A., e.a. 1982, *Blik op het bodemarchief van Oost-Brabant*,
Leuven.
- REINEKING-VON BOLK, G. 1976, *Steinzeug*, Keulen.
- THUIS in de late Middeleeuwen, 1980, tentoonstellingscatalogus, Zwolle.
- VAN DE KONIJNEBURG, R. 1981, *Archeologisch onderzoek aan de Gerdingerpoot te Bree*,
In : Het Ezendröpke, jg. I, nr. 1, p. 18-24.
- id. 1982, *Een pottenbakkerij in de Nieuwstadstraat te Bree ?*
In : Het Ezendröpke, jg. I, nr. , p. 15-24.

G E D U L D

GEDULD IS ENE SCHONE DEUGD
MAAR MOEILIJK UIT TE VOEREN
DAT ZAG IK LAATST AAN ONZE KAT
DIE URENLANG GEDOKEN ZAT
OM OP EEN RAT TE LOEREN
ZIJ GING NIET HEEN VÓÓR ZIJ DE RAT
GEVANGEN IN HAAR KLAUWEN HAD.

(Gedicht in 1906 door Zuster Veronique
aangeleerd aan de klas waar Mevr. Maria
Vrolijkx-Schepers alias *Mieke vanne Gelis*
deel van uitmaakte. Opgetekend najaar
1983).

MARTIN VLIEGEN

ONTKNOPING VAN KERKDIEFSTAL TE MEEUWEN (1856)

Kerkdiefstallen hebben altijd bestaan, zelfs in de tijd dat de sacrale voorwerpen voor de liturgie alleen door de gewijde handen van parochiegeestelijken en kosteren mochten worden aangeraakt.

Voor al het kostbaar liturgisch vaatwerk (gouden of zilveren kelken, cibories, e.d.) had een grote aantrekking voor mensen die het zevende gebod niet zo nauw namen.

Rechtstreekse of onrechtstreekse vermeldingen van oude kerkdiefstallen zijn in de archieven van talrijke parochies terug te vinden.

De verdwenen voorwerpen moesten immers vervangen worden en de schade aan deuren en vensters veroorzaakte buitengewone uitgaven aan schrijnwerkers, smeden, slotenmakers, enz.

Berichten over recentere kerkdiefstallen vindt men ook soms terug in kranten en weekbladen.

Een voorbeeld daarvan werd ons toegestuurd door de heer Erik Houtman, stadsarchivaris van Hasselt.

In de nacht van zaterdag op zondag 2-3 februari 1856 wist een dief in te breken in de kerk van Meeuwen. Hij ging er aan de haal met heel wat waardevolle voorwerpen, w.o. kelken.

Het bericht van deze inbraak werd blijkbaar vrij snel doorgeseind, want zondagmorgen was het reeds bekend aan een aantal Hasseltse instanties.

Zo hield Hubert Vroonen, bediende in het pas in 1847 opgerichte station, die morgen de aankomende reizigers in de gaten, omdat hij vermoedde dat de dief daar de trein zou nemen om zo te ontkomen. Na een tijdje kwam er een verdacht individu met een pak onder de arm het gebouw binnen. Deze sprak dadelijk Vroonen aan met de vraag wanneer de eerstvolgende trein vertrok. De spoorwegbediende nam de man mee naar het lokaal waar de uurtabellen hingen en kon zo de inhoud van het pakje nauwkeurig bestuderen. Hij meende hierin de vorm van verschillende kelken te herkennen. Dadelijk verwittigde hij enkele collega's en rende dan de straat op waar zijn broer Louis, politieagent, op wacht stond. Deze arresteerde de verdachte en toen bleek dat het bewuste pak inderdaad de gestolen kerkornamenten bevatte. De dief werd dan ook dadelijk ingerekend.

Alleszins een snelle ontknoping.

(Uit de Hasseltse krant "Le Constitutionnel du Limbourg", 8 februari 1856, p. 2)

Eric HOUTMAN

UIT HET LEVEN VAN HEM VANNE SJRIEJER (SLOT)

EEN PLAN ...

Vanaf de eerste dag dat Gieliejom met de anderen terug naar de mijn moest, lette hij nauwkeurig op alle bewegingen van de bewakers die de colonne vergezelden en op elke zijstraat waar hij iedere dag langskwam. Hij wist dat zijn leven en zijn vrijheid ervan afhingen. De straat die hij zou uitkiezen, moest zo dicht mogelijk bewoond zijn, want hij zou zijn poging 's morgens wagen. Hij beseftte dat zijn sprong naar de vrijheid bij klaarlichte dag moest gebeuren. Daarom moest hij een straat kiezen, die hij snel in- en weer uit kon rennen.

Terwijl hij dit alles liep te overwegen, struikelde hij en viel. Het was alsof de bewaker zijn gedachten had geraden.

"Hier kunt ge toch niet weg," zei hij spottend, "want dan zijt ge al lang neergeknald. Er zijn er meer die het hebben geprobeerd, maar vergeet niet, in die grote straat daar, staan ook overal soldaten."

Daarmee gaf hij Gieliejom een goede tip. Hij mocht het dus zeker hier niet proberen, dat wist hij al. De Duitser had onbewust aan zijn plan meegewerkt door hem een belangrijke inlichting te geven.

Gieliejom zou er dankbaar gebruik van maken. Zijn plan zou lukken, of liever móest lukken.

Zo bereikten ze de ingang van de mijn. Binnen wachtte hem hetzelfde eentonige beeld van 4 maanden geleden : de smalle lift die hen ongeveer 900 meter diep in de donkere buik van de aarde bracht.

Nee, Gieliejom zou niet lang meer in die vervloekte mijn afdalen, en nog minder erin werken. Hij was het beu, meer dan beu.

Met z'n zessen kropen ze in een galerij en gingen tegen de kant zitten. Daar bleven ze wachten. Zij moesten overal houten stutten plaatsen, maar daar kwam niets van in huis. De hele "post" werd er niet gewerkt. En zo verliep Gieliejom's eerste nieuwe dag in de mijn.

Tegen de avond kwamen ze weer in het kamp aan. Moedeloosheid overviel hem. Zijn vrienden probeerden hem op te beuren, maar hij had zo een verschrikkelijk heimwee naar de vrijheid, dat het maar weinig hielp. Hij moest nog geduld oefenen, dat wist hij wel, maar het was zo erg op de vrijheid te moeten wachten.

Gieliejom had ondertussen zijn vriend Stan voorzichtig ingelicht en die keurde het plan goed. Nu was het nog enkel wachten en hopen dat alles goed zou

verlopen op 15 augustus. Dat was nog 6 weken en eer het zover was, kon er nog van alles gebeuren. Maar met de geslaagde ontsnapping voor ogen en blij met het vooruitzicht dat hij binnenkort vrij zou zijn, ging Gieliejom om 9 uur slapen.

De volgende morgen, na de ontbijtkoffie, kregen ze allemaal een beetje tabak. Dat was de allereerste keer in al die jaren. Ze namen hem mee naar het werk, want daar kwam hij goed van pas.

Toen volgde voor Gieliejom een aaneenschakeling van lange, vervelende dagen en korte nachten, tot opeens de 15de augustus heel dichtbij was.

DE ONTSNAPPING

Eindelijk was het zover. Gieliejom had die morgen op zijn knieën gebeden, opdat het toch maar zou lukken. Om 5 uur werden ze gewekt. Buiten was het volledig daglicht.

Hij wist nu waar hij het zou proberen : de derde straat aan de rechterkant. De straat naar de vrijheid - of de dood - lag kort langs de weg die de krijgsgevangenen iedere dag volgden om naar de mijn te gaan. Eens in die straat, zou hij onmiddellijk links afslaan en dan maar rennen in de richting van het struikgewas en een nabijgelegen bos. Gieliejom had alles goed afgekeken. Het enige probleem was de bewaker. Die was gewapend en liep bijna altijd naast hem, maar hij zou er wel iets op vinden.

Het brood dat ze 's morgens kregen, bewaarde hij voor de vlucht. Stan kwam naar hem toe en zei : "Hier hebt ge mijn rantsoen, ge zult het nodig hebben voor onderweg." En alsof hij er niet aan twijfelde dat alles goed zou verlopen, voegde hij eraan toe : "Ga ook, als ge wilt, eens naar mijn ouders en zeg hen dat ik zeker terugkom. Hoe weet ik nog niet. Maar laat gij u vooral niet snappen, want dan zijt ge er geweest. Wees voorzichtig, vertrouw niemand en loop vooral 's nachts." Stan schudde hem de hand - tranen in de ogen - en ging toen terug naar voor in de barak.

Gieliejom was door dit afscheid erg aangedaan, maar hij kon zich beheersen. Een paar medegevangenen keken hem met eigenaardige ogen aan. Ze wisten niet waarover het ging of deden alsof.

Buiten in de rij werden ze geteld. Toen vertrokken ze. De colonne - ongeveer 400 man - zette zich in beweging. Ze verlieten het kamp. Gieliejom, omdat hij groot was, liep achteraan. De laatste bewaker liep vlak bij hem. Vanuit het afgelegen kamp moesten ze 1 km marcheren eer ze aan huizen en stra-

ten kwamen. Tot daar ging alles goed.

Op zeker ogenblik begon Gielliejom te hinken en bleef een beetje achter. De Duitser bleef staan en schreeuwde : "Forwärts ! Forwärts !".

Gielliejom volgde weer, maar stopte iets verder opnieuw en begon wat aan één van zijn schoenen te prutsen.

"Was machst du da ?" vroeg de Duitser geïrriteerd.

"Ik heb pijn aan mijn voeten," antwoordde Gielliejom rustig.

"Forwärts !" herhaalde de bewaker.

Gielliejom hinkte weer achterna, maar niet voor lang.

Hij bleef staan, bukte zich en betastte nog maar eens zijn pijnlijke voet.

Hetzelfde herhaalde zich nog enkele keren. De nietsvermoedende Duitse bewaker schonk op den duur niet veel aandacht meer aan Gielliejom. De begeleiding van de gevangenen was voor hem ook al routine geworden. En bovendien kwam Gielliejom toch telkens weer aansluiten.

Ondertussen naderden ze de huizen. Nu moest Gielliejom goed opletten. Hij zag van ver de straat waardoor hij naar de vrijheid of de eeuwigheid zou lopen. En wat hij tot zijn verwondering nog zag, was een vroege melkboer met een kar. Dat was een onverhoopte meevaller. Hij zou langs die kant wegrenen. Hij wriemelde nog maar eens aan zijn schoen, terwijl de bewaker zonder om te kijken bleef voortmarcheren.

Daar was de straat ! Gielliejom bleef stilstaan, liet de anderen hem weer voorbijsteken en toen ze een meter of vijf voor hem waren, begon hij te lopen. Stan, zijn vriend, zag het gebeuren, maar de bewaker keek niet om. Gielliejom liep recht naar de kar, sprong erachter en sloeg bliksemsnel de straat in. Tijdens het lopen wierp hij zijn vest weg en hield het brood in zijn handen geklemd. Hij liep de straat door, sloeg ergens linksaf en rende al wat hij kon naar het struikgewas en het bos.

De colonne was al een eind voorbij de straat, alvorens de bewaker vaststelde dat Gielliejom weggevlucht was. In welke straat Gielliejom verdwenen was, wist niemand. Met veel geschreeuw en gevloek werd de colonne tot stilstand gebracht en de speurtocht begon. Gelukkig had Gielliejom een grote voorsprong. Hij bleef maar lopen tot hij buiten adem was en plofte toen neer in het bos. Dit bos, ofschoon ver van huis, betekende voor hem de langverwachte vrijheid.

IN HET BOS ...

Opeens viel alle bitterheid en ellende van hem af en hij begon hartstochtelijk te wenen. Hij weende drie en een half jaar gevangenschap weg en dacht

aan Vandamme en zovele anderen die de vrijheid niet meer hadden kunnen proeven. Gielliejom maakte meteen het vaste voornemen zich door geen enkele Duitser nog ooit van zijn vrijheid te laten beroven, al moest hij er voor doden. Zodra hij terug op adem was, vluchtte hij verder. Het kwam erop aan de voor- sprong zoveel mogelijk te vergroten en toch in de bossen te blijven.

Toen hij een tijdje gelopen had, bleef hij opeens stilstaan en hield zijn adem in om beter te kunnen horen. Ergens dichtbij kraakten neervallende bomen. Dat geluid herkende hij. Iets verder waren mensen in het bos bomen aan het omhakken. Voorzichtig kroop hij naderbij. Hij kon vier mannen onderscheiden en hij hoorde ze nu ook praten. De mannen leken niet heel jong meer. Gielliejom hield zich verborgen en bleef in het bos liggen tot de duisternis viel. De houthakkers waren al eerder vertrokken.

Door de spanning en het lopen had hij honger gekregen. Gelukkig had hij het brood nog bij zich. Hij begreep evenwel, dat hij zuinig moest zijn met het eten, zolang hij geen voorraad kon opslaan. Dat zou hij pas in de velden kunnen doen. Daar groeide nog veel eetbaars, want het was nog volop zomer.

Toen het donker genoeg was, besloot hij het bos te verlaten. Maar zover hij zien kon, waren er overal bossen. Die bossen boden hem bescherming. Hij liep de hele nacht en bezat daarbij een ongelooflijk oriëntatievermogen, want anders zou hij zeker verdwaald zijn. Tegen de morgen ging hij eindelijk wat rusten. Hij was erg blij met het rantsoen dat Stan hem gegeven had.

"Lieve Stan, ik zal het je na de oorlog dubbel vergelden !" sprak hij.

De dorst begon hem nu erg te kwellen. Hij moest op de een of andere manier uit het bos zien te geraken. Daarom zou hij voortaan ook overdag marcheren. Dat zou vlugger gaan, want in het bos was het nogal donker. De dennen waren lang en dik, met dichte kruinen, zodat hij er bijna niet kon doorkijken.

Hoelang hij gelopen had, wist hij niet, maar plotseling meende hij in de verte het daglicht te zien. Hij besloot erop af te gaan. En zo bereikte hij het einde van dat enorme bos. Twee dagen en twee nachten had hij erin doorgebracht.

DOOR DE VELDEN ...

Vanaf nu moest hij goed uitkijken. Hij stapte behoedzaam naar buiten. Het moest ongeveer acht uur 's avonds zijn. Voor hem lagen uitgestrekte velden en weilanden met koeien en daartussen enkele boerderijen. Nu wist hij, dat hij aan drinken kon geraken, zelfs aan verse melk. Maar hij moest nog wachten. Niet zo ver van hem vandaan zag hij een boer die haastig nog wat hooi

op een hoop zette. Daarom trok hij zich rap terug in het bos, legde er zich te rusten en viel in slaap.

Gieliejom werd wakker door de regen die op zijn gezicht viel. Het was nog nacht. Eerst ging hij in een nabijgelegen weide wat water drinken. Daarna probeerde hij wat vers-van-de-uier melk te bemachtigen. Ook dat lukte. Vervolgens ging hij naar de velden en trok wat wortelen uit voor onderweg. Hij moest voorzichtig zijn, want de weiden waren met prikkeldraad afgemaakt. Gieliejom kende die prikkeldraad.

Het was nog altijd donker en het begon te onweren. In een bliksemschicht bemerkte hij een stal waar de koeien konden schuilen wanneer het te koud werd of bij felle regen. Gieliejom ging er naartoe en vond er een oude jas, die waarschijnlijk bij het melken gebruikt werd. Die kwam hem goed van pas. Hij trok hem over zijn kampkieren aan en nam ook de riek mee die daar stond. Daarmee zou hij zich verdedigen. De jas en de riek gaven hem een gevoel van veiligheid en daarom besloot hij onmiddellijk zijn weg voort te zetten, waakzaam kijkend en luisterend.

Enkele uren later, toen het licht werd en hij niet meer ongezien verder kon, zocht hij een korenveld en kroop in een hoop koren. Hij trok een paar droge aren af en proefde van het koren. Een ding stond vast : hij zou niet van honger omkomen.

EEN HACHELIJKE SITUATIE

's Nachts marcherend en zich schuilhoudend overdag, zo trok Gieliejom veertien dagen te voet in de richting van België.

Op zekere nacht gebeurde er iets dat voor hem het einde van zijn vlucht had kunnen betekenen. Het was pikdonker, het waaide en het regende. Gieliejom had niet gezien of gevoeld dat hij op drassige grond liep. Hij had voortdurend gestapt in een venachtig gebied waar turfputten lagen. De boeren kwamen hier turf steken, want ook zij hadden weinig of geen steenkool. Sommige van die putten waren wel 18 meter diep en de bodem was constant gevuld met water.

Onverwachts gleed Gieliejom uit en viel met riek en al verscheidene meters diep naar beneden in het water. Hij was een beetje versuft en begreep niet waar hij terechtgekomen was. Hij was zo verrast, dat hij in het water bleef tot het weer licht begon te worden en hij kon zien waar hij zich eigenlijk bevond. De turfput, die aan de andere kant schuin naar boven liep, was ongeveer tien meter diep.

In het halfduister, steunend op de riek, kroop hij uit de put, helemaal doorweekt. Hij had koorts en sukkelde nog wat vooruit. Hoe hij zich ook inspande, hij was niet meer in staat om verder te gaan. Zijn hoofd bonsde, alles werd zwart voor zijn ogen en hij verloor het bewustzijn.

Of hij er lang gelegen had, wist Gieliejom zelf niet, doch hij kwam weer bij toen hij opgenomen en op een kar gelegd werd. Een boer had hem daar gevonden en meende met een knecht van een andere boer te doen te hebben. Hij werd bij het vuur gebracht en kreeg droge kleren en warme koffie. De boerin maakte spek met eieren voor hem klaar. Gieliejom kon zich bijna niet meer bedwingen, het water liep hem uit de mond. De vrouw des huizes riep hem aan tafel, maar hij was zo ziek dat het eten hem niet smaakte.

Zijn kleren hingen aan de kachel te drogen. Nu wilde de boerin weten wie ze moest verwittigen. Gieliejom, die de hele tijd gezwegen had, antwoordde noodgedwongen : "Niemand. Ich habe heute frei, ich muss morgen pas arbeiten !" Hij voelde zich goed in het pak van de Duitse boer en dacht er dan ook aan zo snel mogelijk met kleren en al te verdwijnen. Het drong evenwel tot hem door, dat hij niet te veel mocht praten en niet overhaast mocht vertrekken. Hij bleef de hele dag nog op zijn eigen kleren wachten, maar de boerin zei op zeker ogenblik : "Ga maar eerst naar uw baas en kom uw kleren morgen dan maar halen."

Gieliejom stond op, ging naar buiten, nam zijn riek en verdween. Die Duitse boer heeft zijn kleren nooit meer teruggezien. Na de oorlog dacht Gieliejom er nog wel eens aan, die gastvrije boer te bezoeken, maar hij kon in dat land geen voet meer zetten. Hij had er teveel geleden.

OVER DE GRENS ...

Verder vluchtend naderde Gieliejom de Duits-Nederlandse grens. Hier moest hij goed uitkijken, want de Duitsers waren er zeer bedrijvig.

Het was intussen september geworden. De laatste dag die hij op Duits grondgebied moest doorbrengen naderde. Gieliejom wachtte in een bosje van waaruit hij zicht had op de grens. Hij zou naar Nederland gaan, waar zijn oudste broer woonde. Tenminste, als er niets verkeerd ging. Daarom besloot hij de beweging aan de grens een paar dagen te bespieden.

Aan de grens liepen 4 Duitsers, twee aan twee. Aan de overkant, achter de prikkeldraad, op Nederlands grondgebied, lag een bos. Zodra de bewakers met de rug naar elkaar gekeerd liepen, zou hij zijn kans grijpen.

De tweede nacht besliste Gieliejom de sprong te wagen. Voorzichtig kroop hij

vooruit, tot hij de soldaten hoorde spreken. Ze bleven even bij elkaar staan praten, keerden dan elkaar de rug toe en wandelden zo'n 50 meter langs de grens. Voor ze naar elkaar terugkeerden, moest Gielijom achter hun rug de grens oversteken.

Toen het beslissende moment aanbrak, begon zijn hart wild te kloppen, maar vóór de spanning zijn hoofd en zijn benen kon bereiken, stond hij op, schreed voorzichtigt naar de grens, wipte erover en liet zich aan de andere kant in een gracht vallen. Daar wachtte hij tot de bewakers weer voorbij waren en werkte toen razendsnel met zijn riek om onder de prikkeldraad door te kruipen. Het lukte. God zij dank ! Hij was in Nederland.

TERUG NAAR HUIS

De grote spanning was nu voorbij. De vlucht had 22 dagen geduurd en ontzettend veel van hem gevergd. Hij ging tegen een boom zitten om uit te rusten. En terwijl hij daar zat, voelde hij een geweldige drang om te zingen, het liedje van het Sijsje, dat hij later nog dikwijls zong.

Tegen de morgen stond hij op en begaf zich opnieuw op pad. Maar nu marcheerde hij ook overdag. Onderweg ging hij aankloppen bij de boeren, om eten en drinken te vragen. Alles werd hem gegeven.

Zijn broer kon zijn ogen niet geloven, toen hij Gielijom zag. Zijn verloren gewaande broer was terug.

Gieliejom bleef bij zijn broer tot de oorlog voorbij was. Op een dag in augustus 1918 keerde hij naar Meeuwen terug. Thuis werd er gefeest en gevierd.

DE ONTGOOCHELING

Helaas, aan die vreugde kwam al ras een einde. Gielijom werd terug opgeroepen. Hij moest zich onmiddellijk in Brussel gaan melden. Daar werd hij in hechtenis genomen, omdat er geen bewijzen waren van zijn krijgsgevangenschap. Gielijom begreep er niets van.

"Bezie dan mijn rug," riep hij machteloos, "de littekens ...". Het baatte niet. De jongen, die vroeger als vrijwilliger dienst had genomen, werd als deserteur beschouwd. Was dat de dank van het vaderland voor alles wat hij er voor geleden had ?

Pas toen Stan uit krijgsgevangenschap terugkeerde en de versie van zijn vriend bevestigde, werd Gielijom vrijgelaten. Gielijom was mateloos gekrenkt door deze "laffe behandeling". Hij haatte de Belgische Staat en alles wat ermee verband hield.

Er zouden vele jaren nodig zijn om deze smaadweg te nemen.

HET LEVEN GAAT VERDER ...

In het jaar 1919 leerde hij een meisje uit een naburig dorp kennen. Hij trouwde met haar in 1920. Zij waren gelukkig en kregen 3 kinderen : twee meisjes en één jongen.

Eén van die meisjes was ...

PHILOMENA HILVEN

ALIAS MIENA VAN HEM

„Ik ben de verrijzenis en het leven. Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven.“
(Joh. II, 25-26)

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

MIJNHEER

WILHELMUS HILVEN

weduwnaar van Mevrouw

Rosa Janssen

Oorlogsvrijwilliger 1914-1918
lid van verschillende godvruchtige genootschappen

geboren te Meeuwen op 26 september 1888 en godvruchtig overleden te Tessenderlo op 7 mei 1964, voorzien van de laatste HH. Sakramenten.

De goede strijd heb ik gestreden, het geloof bewaard.

Hij was een vrome man. Met vele gaven heeft de Heer hem getooid en heerlijk was de verborgen luster van dit nederig bestaan.

Steeds bereid de evenmens te helpen, had eenieder hem lief om zijn eenvoudige en ongekunstelde omgang.

De schoonste troost, welke men meeneemt in het graf, is de getuigenis dat men een onberispelijke echtgenoot geweest is, een tedere vader en 'n voorbeeld van overtuigd geloof en allerlei christelijke deugden.

H. Fr. v. S.

Wij danken de Heer voor de volle overgave van zijn werkzame jaren, zoals wij Hem danken voor de lange, kalme levensavond die vader in volkomen vrede, vreugde en rust mocht doorbrengen.

Ontsla, o Heer, de ziel van de overledene van alle banden van fouten en laat hem door de bijstand van uw genade aan het gerecht ontkomen en het geluk van het eeuwig licht genieten.

Mijn lieve kinderen, kleinkinderen en familieleden, vele zorgen en liefde hebt gij mij gegeven; ik dank U voor dat alles. Gij treurt nu omdat gij mij niet meer in uw midden ziet, maar troost U, ik ben niet van U weggegaan. Ik blijf met U verbonden en wacht U in de hemel van waaruit ik U mijn liefde en zorgen zal blijven geven.

H. Hart van Jezus, wees mijn heil.

Jezus, Maria, Jozef, ik stel mijn betrouwen op U

De plechtige lijk- en uitvaartdienst heeft plaats te Tessenderlo, op 11 mei te 10.30 u.

VOOR UW BLIJKEN VAN KRISTELIJKE DEELNEMING EN UW GEBEDEN, DANKEN U DE FAMILIEN

Hilven-Janssen

Druk.: J. Verachtert & M. Aldelhof, Tessenderlo

KORTE BERICHTEN

1. HEEMKUNDIG MUSEUM TE MEEUWEN

We wisten dat Christ Verheyen belangstelling had voor oude gebruiksvoorwerpen en landbouwalaam. Een eerste maal keken we verwonderd en met bewondering naar zijn verzameling bij gelegenheid van de eerste Oogstfeesten enkele jaren geleden. Op een frisse voorjaarsavond in april van dit jaar brachten we een bezoek aan zijn museum op het Gestel.

Wat Christ nu al verzameld heeft, overtrof onze verwachtingen.

Een kippenstal werd met beperkte middelen omgebouwd tot een echt heemkundig museum. De ruimte is voorlopig verdeeld in twee afdelingen. In de eerste en grootste afdeling bevindt zich het landbouwalaam; dat gaat van een "ziékel" (sikkel) tot een prachtige "huuchkar" ("hoogkar"), aangevuld met gebruiksvoorwerpen van oude ambachten.

De tweede afdeling omvat huisraad in een volledig ingerichte woonkamer : je vindt er b.v. een oude kachel en een antiek radiootje dat nog altijd voor muziek zorgt.

Een volledige inventaris geven van alles wat er bij Christ allemaal te zien is, is onmogelijk en hier ook niet nodig. Wat me bij ons bezoek vooral getroffen heeft, is de liefde en de warmte waarmee Christ over al deze voorwerpen spreekt. De vreugde om anderen mee te laten genieten van zijn hobby, dat is het enige wat Christ bezielt.

Ik zou het bijna vergeten. In zijn kleine werkplaats wordt er geschuurd, gesmeed, getimmerd, geschilderd, om alle voorwerpen in de meest oorspronkelijke staat aan de bezoekers te tonen.

"Alles moet door de handen", zegt Christ. Bij het zien van zijn werk kunnen we hem best begrijpen.

We eindigden ons bezoek met een lang en leerrijk gesprek over potten en pannen, hamers en beitels, wanmolens en zoveel andere gebruiksvoorwerpen die onze voorouders gemaakt en verbeterd hebben in hun dagelijks werk om brood op de tafel te krijgen.

We hebben afscheid genomen met een oprecht "Proficiat". Moge het heemkundig museum van Christ Verheyen de terugblik op onze plaatselijke geschiedenis vergemakkelijken, de belangstelling aanwakkeren en ons erfgoed bewaren tot nut van onze gemeenschap.

Het museum is voor het publiek toegankelijk (individueel of in kleine groepen) na afspraak met Christ Verheyen, Gestelstraat 53, 3578 Meeuwen-Gruitrode Tel. 011/855199.

2. HISTORIEK "25 JAAR MEEUWEN S.K.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van voetbalclub Meeuwen S.K. verscheen onlangs een boeiende geschiedenis van deze sportvereniging. Deze voor Meeuwen unieke publicatie werd samengesteld door Jos Lenaerts, die daarvoor kon rekenen op de hulp van een groep bekwame medewerkers. Het werk, geschreven in een eenvoudige, correcte taal en geïllustreerd met foto's, kranteknipsels en overzichtelijke statistieken, behandelt op een zeer objectieve manier zowat alle aspecten van een voetbalvereniging.

De Reengenenoten sturen langs deze weg welgemeende felicitaties naar de jubilerende vereniging en de samenstellers van de geschiedenis van Meeuwen S.K.

"25 jaar MEEUWEN S.K." is een waardevolle aanvulling van onze eigen publicaties. Het is nu wachten op andere verenigingen die dit goede voorbeeld zullen navolgen.

"25 JAAR MEEUWEN S.K." telt 66 blz. en kost 200 F (+ 30 F verzendingskosten). Rekeningnummer : 735-2211978-75.

VRAGEN VAN NU OVER DINGEN VAN VROEGER

1. STEMPELAFDRUKKEN

In ons vorig nummer nodigden wij u uit om samen met ons eens op zoek te gaan naar oude stempelafdrukken.

Bij wijze van voorbeeld publiceerden wij toen de naamstempel van Hubert Mandervelt, hoofdonderwijzer van de Vrije Katholieke Lagere Jongensschool van Meeuwen vanaf 1880 tot 1904.

Oude naamstempels zijn meestal decoratiever dan de officiële stempels van openbare besturen en instellingen.

Hier beneden vindt u een ander voorbeeld.

Het gaat om de naamstempel van Martinus Vliegen ("Teng Biénis" °1879 +1972), gehuwd met Catharina Truyen ("Kaat Trieje" °1888 +1919).

Martinus Vliegen was staatsboswachter van 1901 tot 1945. Zijn beginwedde bedroeg 56 F per maand. Vanaf 1907 was hij brigadier-boswachter met een maandwedde van 85 F.

Tot 1912 woonde hij op de oude "Biénis" (thans verdwenen) in het Dorp; daarna, tot 1931, in het oude huis van de Hoekstraat (nu nr. 3) en tot aan zijn dood in het huis Hoekstraat nr. 1, waar nu Maria en Marcel Vliegen wonen.

De afgedrukte stempel dateert van rond de Eerste Wereldoorlog. In het familiearchief vond ik ook het bericht van de inspecteur, in verband met Martinus' benoeming tot brigadier, d.d. 21 juli 1907.

Martinus Vliegen

*Ik laat u weten dat gij Brigadier genoemd
zijt, en ziet u mijn beste felicitatie*

de Inspecteur

21 juli 1907

[Signature]
Door ministerieel Besluit
van 4 mei 1908 is mijn
Aankomende gezet over
[Signature]

2. BRIEFHOOFDEN

Facturen met briefhoofd (gedrukt) komen in Meeuwen pas rond de eeuwwisseling in gebruik. Dat komt doordat er in Meeuwen (tot zelfs aan de Tweede Wereldoorlog) geen industrie b.v. sigarenfabrieken, jeneverstokerijen, ... was. Behalve wat agrarisch-verwerkende nijverheid nl. 2 watermolens en een brouwerij, en een paar veldovens om brikken te bakken, was er alleen ambachtelijke huisnijverheid zoals men die in alle omliggende dorpen aantrof: wevers, hoefsmeden, kleermakers, naaisters, klompenmakers, schoenmakers, radmakers, schrijnwerkers, timmerlieden, enz.

De meeste ambachtsslui en ook de winkeliers hielden een rekeningenboek bij, waarin de geleverde "waar" werd "opgeschreven".

Enkele interessante exemplaren van dergelijke rekeningenboeken zijn bewaard gebleven.

Van facturen met briefhoofd was er vóór 1900 in Meeuwen, voor zover ons bekend is, geen sprake.

Aangezien deze rubriek bedoeld is om onze lezers door hun reacties aan ons heemkundig onderzoek te laten meewerken, drukken wij hier beneden een eenvoudig voorbeeld van een briefhoofd af. Dit exemplaar dateert van 1919. Wie bezorgt ons het volgende briefhoofd?

Jan WEEVERS & Zonen

Schrijnwerkers — Aannemers

MEUWEN.

Meeuwen, den 14^e 3.1919

Omdat ik weet dat veel lezers benieuwd zijn of er iets over hun voorouders in "De Reengenoten" staat, heb ik wat gegevens over de familie Weevers verzameld.

De WEEVERS en van Meeuwen schrijven hun familienaam met drie e's (niet Wevers maar Weevers) en worden in de volksmond "vanne Wiejer" genoemd. Het Wijer-goed ligt langs de Weg naar Bree, tussen de Bergstraat en de Luttelmeeuwenstraat.

Jan Hendrik Weevers was de jongste zoon van Arnold Weevers (°Opoeteren 23 augustus 1826 +Meeuwen 23 oktober 1902) en Maria Houben (°Meeuwen 26 januari 1822 +Meeuwen 27 maart 1887), die in Meeuwen op 28 februari 1854 gehuwd waren.

Voor Arnold, RADMAKER van beroep, was het het eerste huwelijk. Voor Maria, dochter van Arnold Houben (°Meeuwen 12 september 1789 +Meeuwen 3 juli 1834) en Maria Helena Vanbaelen (°Meeuwen 22 augustus 1789 +Meeuwen 1 januari 1848) was het het tweede huwelijk. Haar eerste echtgenoot, Joannes Jacobus Houben (°Meeuwen 4 maart 1808 - zoon van Mathias Houben en Cath. El. Meyers) met wie ze op 22 oktober 1880 in het huwelijk was getreden, overleed in Meeuwen op 26 april 1853.

Eén van de zusters van Maria Houben, nl. Helena Houben (°3 juli 1831), was MUTSENPLOOISTER van beroep. Zij trouwde in Meeuwen op 7 juni 1859 met Dionisius Wevers (°Grote-Brogel 3 december 1833), een TIMMERMANSKNECHT.

Arnold Weevers en Maria Houben kregen 6 kinderen. Jan Weevers was de jongste.

JOANNES HENRICUS WEEVERSX ELISABETH BERBEN°Meeuwen 7 mei 1865
+Meeuwen 31 mei 1930M.21 april
1887°Gruitrode 18 mei 1861
+Meeuwen 18 oktober 1926Kinderen

1. Josephus Arnoldus (°M. 2 maart 1888 +M. 26 april 1965)
Huwde in Meeuwen op 30 april 1921 met
Maria Niezen van Meeuwen.
Oudstrijder 1914-1918.
2. Petrus Joannes (°M. 11 maart 1889 +M. 14 januari 1891)
3. Henricus Josephus (°M. 2 mei 1890 +M. 12 april 1911)
4. Maria Gertrudis (°M. 27 augustus 1891 +M. 6 oktober 1950)
Huwde in Meeuwen op 31 mei 1919 met
Jaak Caïmax van Ellikom.
5. Maria Elisabeth (°M. 29 oktober 1893 +M. 9 januari 1906)
6. Petrus Wilhelmus (°M. 27 februari 1895 +M. 2 juni 1933)
Bleef ongehuwd. Hij was postbode in Meeuwen.
7. Maria Helena (°M. 14 juni 1896 +M. 15 maart 1916)
8. Maria Elisabeth (°M. 28 december 1897)
Huwde in Meeuwen op 2 juli 1924 met
Louis Smeets alias Lewieke Veller van Grote-Brogel.
9. Joannes Matthias (°M. 18 december 1899 +16 november 1944)
Huwde in Helchteren op 20 oktober 1923 met
Anna Maria Hollanders.
Beiden tijdens de Tweede Wereldoorlog naar Duitsland
weggevoerd. Mathieu overleed in het folterkamp van
Neuengamme. Maria keerde levend terug. Zij over-
leed in Luik op 22 maart 1949.
10. Ludovicus (°M. 4 januari 1902 +M. 13 januari 1905)
11. Maria Wilhelmina (°M. 30 november 1903 +M. 11 mei 1906)

De zonen van Jan Weevers werden allemaal schrijnwerker : Nol, Tieske en Willem.

Van de gebroeders Weevers was alom geweten dat ze specialisten waren in het maken van "karrajer".

Vorig jaar verscheen in de krant "Het Belang van Limburg" een mooie foto van dit radmakersgezin.

Om te besluiten 'n kleine anecdote.

De Weeversen gingen ook "de boer op" zoals dat heet. Zjang was eens in As of in Lanklaar op "*den Homo*" aan het werk. Ondertussen viel er bij "*Trieje*" in Wijshagen een dringend en waarschijnlijk lonender zaakje op te knappen. Nol, de vader van Zjang, stuurde iemand naar As of Lanklaar met de volgende geheimzinnige boodschap :

"Zjang, maak dich van d'n Homo aaf.

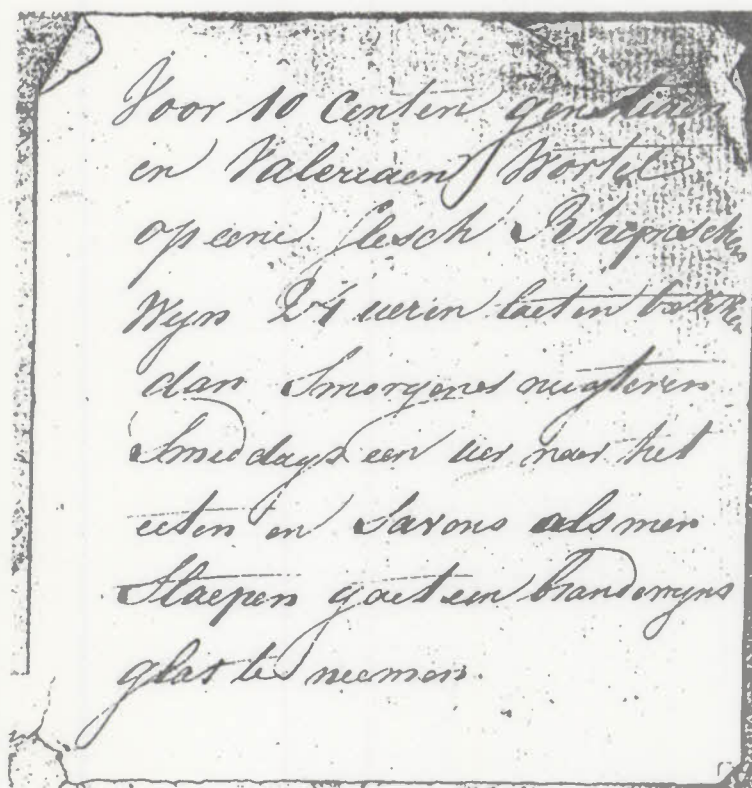
Fidèl hèèt 'n èij."

3. OUDE REMEDIES

Op het schutblad van een van de oude parochieregisters van Meeuwen (1744-1822) vonden we op een velletje papier een remedie tegen een ons voorlopig onbekende kwaal. Een precieze datering van het documentje is onmogelijk. Aangezien het hier gaat om een aanlokkelijke drank op basis van Rijnlandse wijn, waarvan drie keer per dag een brandewijnsglas moest worden ingenomen, en het recept stevig werd vastgehecht in een register dat uiteraard dikwijls gebruikt werd, veronderstellen wij dat het hier gaat om een geneesmiddel voor de pastoor.

Wie kan ons zeggen tegen welke kwaal deze remedie gebruikt werd? (De Reen-
genoten zijn niet verantwoordelijk voor de gevolgen van experimenten met dit
geneesmiddel, zelfs niet indien de voorgeschreven hoeveelheden worden geres-
pecteerd).

Wie stuurt ons de volgende oude remedie tegen b.v. wratten, eksterogen, zwe-
ren, fijt, spataders, tandpijn, koorts, enz.?

Voor 10 centen gentiaen en valeriaen wortel
op eene flesch Rijnschen wijn 24 ueren laeten trekken,
dan smorgens rugteren, smiddags een uer naer het
eeten en savons als men slaepen gaet een brandewijns
glas te neemen.

4. GELEGENHEIDSVERZEN

Belangrijke gebeurtenissen zoals huwelijk, verhuis, eremis e.d. waren dikwijls een gelegenheid voor de geburen om hun sympathie aan de betrokkenen te betuigen. Een voorbeeld daarvan is het volgende ...

Vroeger werd het hele hebben en houden verhuisd met de huifkar. Vele bereidwillige handen hielpen daarbij. Zo werd o.m. het huis schoongemaakt door de buurmeisjes. Als beloning was er dan rijstpap en een fles jenever, wat ook de jongens deed helpen.

Welkomstgedicht ter gelegenheid van de verhuizing van Jozef Cillen *alias Jefke Lillemis* en Catho Knevels *alias Kaat Dieker*.

Zij verhuisden in 1919 van Plokroy (Wijshagen) naar de boerderij "*Kliémetjes*"

goedendag vrouw Cillen of vrouw Kaat
gij komt hier wonen op de Kiēberstraat
gij zijt ons welkom van ganser harte
en de vrouw van Marten op den hoek (°)
die biedt u aan een stukje peperkoek
en de vrouw van Nol (°°)
die giet uw glaasje vol

(°) moeder van Zjef, Lies en Kaat Marten (= Reynders)

(°°) moeder van Kaat *Kliémetjes* (= Plessers)

Opgetekend uit de mond van mevrouw Camps-Martens op 2 februari 1984.

MARTIN VLIEN

MIEVER KAL

IS MICH DET ...

354. 'n mèlkmùul = melkmuil : jong en onervaren persoon
355. 'n (dikke) mem < "mem" : borst van zogende vrouw
: vrouw met grote borsten
356. 'n mem < "memme" = zeveren, zeuren, leuteren
357. 'nè memmer < "memme" : zeveraar
358. e (klèin, kevits, ...) menneke = mannetje : kleine man of jongen
359. 'n (dikke, lèij, vùul) merjan = Marianne
360. 'n (zotte) mès = mus : manziek meisje
361. e (hiél, zot, zwaor) mesjien = machine < Fra. machine
: groot, lijvig persoon
362. 'n (flàuw, kaal) met < "met" = geit
363. 'n mètte = "mutton" (Fra. mouton = schaap)
: domme, zachtvaardige jongen
364. e mieke = Mieke < Maria
: hoer (in de uitdrukking : hêè gèit
nao de miekes)
365. 'n (dikke) móffel < "móffele" = moffelen : smullen
: dikke vrouw
366. 'ne móffèlèèr < "moffele" = moffelen : smullen
: smuller
367. 'ne modderèèr < "moddere" = slijk maken
368. e modderverke < "modder" = modder + "verke" = varken
: iemand die graag in slijk ploetert
369. 'ne mooj-al = moeial
: iemand die zich met alles bemoeit
370. 'n (dikke, lèij, vùul) mossel = mossel
: dik en lui of vuil vrouwmens
371. 'ne mottige : iemand die er vuil, onverzorgd uit-
ziet
372. 'n (dikke, gruūte) mùul = muil
: iemand met een grote mond
373. e mùulbakkes < "mùule" = veel en luid spreken +
"bakkes" = mond
374. 'ne mùuler < "mùule" = muilen = veel en luid spreken
375. 'ne mùuleman = muileman : iemand met een grote bek
376. 'ne mùuletrèkker < "mùule" = gezichten + "trekke" = trekken
: iemand die scheve, vieze gezichten
trekt
377. e (liélik) mùulgetiech < "mùule" muilen (ww.) + "getiech" getuig
: iemand met een grote mond

378. 'ne mùuwvèger
 379. 'ne mùuzer
 380. 'n (nùuwsjiérige) naas
 381. 'ne nachtdraver
 382. 'ne nao-aper
 383. 'ne nagelbieter
 384. 'ne (dikke) nek
 385. 'ne nikser
 386. 'n nèring
 387. 'ne nèringer
 388. 'ne nèringkop
 389. 'ne nèringpot
 390. 'ne (flàuwe) nèstemaker
 391. 'ne nèstsjieter
 392. 'ne nette
 393. 'n (dikke, gruûte) nul
 394. 'nen õnbesjõfterik
 395. 'ne (dikken) õnnièzelèèr
 396. 'ne õnnètter
 397. 'ne (echten) õnnètterik
 398. 'nen (dikken, kèppigen) os
 399. 'nen (sjèlen) otter
 400. 'ne (jõnge, klèine) pagadder
 401. 'ne pampes
 402. 'ne papzak
 403. 'n (dikke) pat
 404. e pak
 405. 'ne (àuwe) pee
- = mouwveger
 < "mùuze" = iets doorzoeken
 : iemand die in andermans zaken snuffelt
 = neus
 : nieuwsgierig persoon, iemand die zijn neus graag overal tussensteekt
 < "nachtraaf" en "drave" = draven
 : iemand die 's nachts op straat loopt
 = naäper
 = nagelbijter
 = nek
 : verwaand heerschapp
 < "nikse" = niets verrichten
 : iemand die niets doet
 < "nèringe" = over hetzelfde blijven zeuren, klagen
 (vgl. Van Dale : nirken : herkauwen)
 < "nèringe"
 < "nèringe" + "kop"
 vgl. samenstellingen met kop
 < "nèringe" + "pot"
 vgl. samenstellingen met pot
 = nestenmaker : aanstellerig persoon
 < "nèst" = nest + "sjiete" = schijten
 : duif die haar nest bevuilt
 = nette
 : iemand die het vuile of zware werk ontvlucht, de moeilijkheden ontwijkt
 = nul
 : persoon zonder betekenis
 = onbeschofterik
 = onnozelaar
 = onnutter : deugniet
 = "onnutterik" = stouterik
 = os : koppig, onverzettelijk persoon
 = (schele) otter
 : iemand die scheel is
 = pagadder (Spa. pagador)
 : klein kind
 = "pampus" : overmatig dikke kerel
 : dik, zwaar mens
 = pad : dikke, logge, trage vrouw
 = pak
 : een speciaal geval, iemand waar niet veel goeds in zit
 < Fra. père (verkorting)
 : versleten, oud mannetje

406. 'n (àuw, dikke) pèèt = peet
: peettante; oude vrouw
407. e pèèkmenneke < "pèèk" = pek, pik + "menneke"
: schoenmaker
408. 'n (dikke, ferm, sjuûn) pèl = poel : eig. jonge kip
: schertsend voor jong meisje
409. 'ne (lèije) peljas = paljas (Fra. paillasse : strozak)
: hansworst
410. 'n (dikke, zwaor) petat = patat
: iemand die dik, zwaar is
411. 'ne petattekrèur = "patattencoureur"
: slecht wielrenner
412. petik (van volk) < Fra. sainte boutique
: volk van laag allooi
413. 'n (vùul) petrel < Fra. poutrelle = (ijzeren) balk
: vuile vrouw
414. e (sjuûn, vies) pertret = portret : iemand met een opvallend
lelijk uiterlijk
415. 'ne petieter < Fra. petit = klein
: kleuter
416. e pekske = pakje
: meisje (of jongen) dat al van alles
"uitgestoken" heeft
417. 'ne pennelekker = pennelikker
: scheldnaam voor een klerk
418. 'ne pezerik = pezerik : eig. roede van een stier of
varken; fig. bet. venijnig mens
419. 'ne pezewever = pezewever : beuzelaar
420. 'ne (lollige, vieze) piér = Pieter < Petrus
421. 'ne (gruute, huuge) piet = afk. van Pieter < Petrus
: hooggeplaatst persoon, voornaam ie-
mand
422. e pifferke < "piffe" : puffen
: keuterboer
423. 'ne pikker < "pikke" = pikken, stelen
424. 'ne pillevrèter < "pille" : pillen + "vrète" = vreten
: wielrenner die stimulerende middelen
gebruikt
425. 'ne (flàuwe, sjùuwe) pimmel = pummel
426. 'ne (grene) pin = "pin" waarsch. uit "pinne" = hard werken
(vgl. uitdrukkingen : "wat zits'te dao
te pinne", "hèè is ane pin", "pinop
zeen")
: gierig persoon
427. e (vervèlent) pinke : ondeugend jongetje
428. 'ne pintepakker = "pintenpakker" : iemand die veel op
café gaat
429. e (klèij, flàuw) piske < "pisse" = pissen
: scheldwoord voor jongetje; flauwe
vent

430. 'ne pisser < "pisse" = pissen of "pisser" = penis
: minachtend voor iemand die men niet mag
431. 'n plaog < "plaoge" = plagen
432. 'ne plaoger < "plaoge" = plagen : plager
433. 'ne plaogwannes < "plaoge" = plagen + "wannes" = bijvorm van Joannes
: iemand die plaagziek is
434. 'ne (flàuwe) plezante : iemand die denkt dat hij vermakelijk is
= plezanterik
435. 'ne plezanterik = pot : iemand die slecht hoort
436. 'ne (duive) pot < "pottere" = werken zonder veel te verdienen
437. 'ne potter < "pottere" : "potteraar"
438. 'ne potterèèr < "pot" = pot + "stampe" = stampen
: slechte voetballer
439. 'ne potstamper = pottekijker
440. 'ne pottekijker : aardig, lief, mooi meisje ("póp" = kanarievrouwtje)
441. è (leef, sjuún) póppeke < Fra. porc : varken
442. 'ne (vèttige, vùule) pork < "praote" = praten
: mooiprater
443. 'ne (fiene) praòter < "praote" = praten + "vajer" = vader
: praatvaar
444. 'ne praotvajer < "pratele" = dun schijten van koeien
: vrouw die geruchten rondstrooit
445. 'n pratel = profijtige : iemand die zuinig op zijn woorden is
446. 'ne prefietige = prul
447. 'ne pril < "prille" = prulle
448. 'ne priller = prulleman
449. 'ne prilleman = pruts : klein, bang kind
450. 'ne (sjùuwe) prits

DE FAMILIE BOSMANS

(Aflevering 3)

Wat voorafging

In de eerste aflevering beschreven wij de stamboom van de familie Bosmans in de 18e eeuw. Als vertrekpunt namen wij het huwelijk van Mathias BOSMANS en Elisabeth LEEN alias Nijsen, beiden van Meeuwen. Zij huwden in Meeuwen op 19 juli 1720.

Ca. 1775 splitst de familie Bosmans zich in twee takken.

In de tweede aflevering gaven wij een overzicht van de Bosmansen die tot de eerste tak behoren nl. de afstammelingen van Peter Joannes BOSMANS (°1752) en Elisabeth STIENAERTS (°1748), beiden van Meeuwen. Zij huwden in Meeuwen op 18 augustus 1778.

Wegens plaatsgebrek konden wij vorige keer maar tot de Ve generatie beschrijven, temeer omdat wij van de gelegenheid gebruik wilden maken om iets over het Bossemisgoed en het Ielersgoed (Luttelmeeuwen) te vertellen.

In de derde aflevering komen de andere afstammelingen van de eerste tak aan bod. Op te merken valt dat onder GENERATIE VII ook al de jongste generatie Bosmansen terug te vinden is. Daarnaast behandelen we vanaf generatie VI ook de afstammelingen in vrouwelijke lijn nl. de families MANDERVELT en VERHEYEN.

TAK 1		
Petrus Joannes BOSMANS	X	Elisabeth STIENAERTS Meeuwen 1778
Joannes Mathias BOSMANS	X	Maria Anna HOLLANDERS Meeuwen 1830
Petrus Joannes BOSMANS	X	A. Mechtildis WEVERS Gruitr. 1880
1 Maria Catharina BOSMANS	X	Hendrik <u>MANDERVELT</u> Gruitr. 1905
2 Maria Elisabeth BOSMANS	X	Philippus <u>VERHEYEN</u> Gruitr. 1913
3 Joannes Mathias <u>BOSMANS</u>	X	Josephina MANDERVELT Gruitr. 1919

2. Maria Elisabeth MANDERVELT (Lies Bossemis) X Jan Hendrik HOYDONKX
 (Hariej Wuiters)
 °Meeuwen 9 mei 1905
 +Meeuwen 8 februari 1951

Kinderen

1. Jacobus Cornelius Hoydonkx °Meeuwen 17 april 1940
 Hij huwde met Christiane Jonckers van Ellikom.
 Hun kinderen zijn : Peter °17 juni 1976 en Evi °22 mei 1979.
 2. Joannes Henricus Joseph Hoydonkx °Meeuwen 5 maart 1942.
 Ongehuwd.
 3. Josepha Hoydonkx °Meeuwen °Meeuwen 27 december 1944.
 Zij huwde met Jaak Ercken.
 Hun kinderen zijn : Geert °16 juni 1972 en Hilde °16 januari 1976.
 4. Maria Hoydonkx °Meeuwen 6 juli 1948.
 Zij huwde met Constant Paesen van Wauberg.
 Hun kinderen zijn : Ludo ° december 1968 en Kris °8 februari 1978.
3. Catho MANDERVELT (= Toke Bossemis) +Genk 27 januari 1983.
 Ongehuwd. Haar hele leven was zij trouwe hulp bij de familie Peeters, horlogemakers, in Bree.

4. Antonetta, Elisabeth Mechtildis MANDERVELT (= Til Bossemis)
 X Arnold DREESEN (Nol Stelte) °Bocholt 7 jan. 1914
 zoon van Willem Dreesen en Geusens M. Cath.

Kinderen

1. Andreas Willy Hendrik Dreesen °Meeuwen 17 juni 1941
 Hij huwde met Gertrudis Corstjens van Gruitrode.
 Hun kinderen zijn : Kurt °25 november 1974
 Els ° 1 februari 1977
2. Maria-Louisa Joanna Dreesen °Meeuwen 23 december 1943.
 Zij huwde met Jan Haex van Meeuwen.
 Hun kinderen zijn : Marc °18 januari 1967.
 Ria °21 juli 1971
 Johan °28 juni 1975
3. Alisa Martha Dreesen °29 november 1945.
 Zij huwde met Mousen Denis van Bree.
 Hun kinderen zijn : Ingrid °16 april 1969
 Stefan °29 oktober 1971
 Raf °30 oktober 1972
4. Catharina Hendrika Dreesen °Meeuwen 15 maart 1947.
 Zij huwde met Jaak Theuwissen van Linde-Peer.
 Hun kinderen zijn : Carla ° juni 1968.
 Monique °11 november 1969
5. Henri Willy Gerard Dreesen °Meeuwen 29 april 1949
 Hij huwde met Maria Cuyvers van Neerpelt.
 Hun kinderen zijn : Ann °3 februari 1980
 Koen °20 augustus 1982
6. Philomena Micheline Henriette Dreesen °Meeuwen 9 juni 1951
 Zij huwde met Jan Aerts van Bree.
 Zij hebben één kind : Bart °24 maart 1980
7. Agnes Brigida Dreesen °Meeuwen 8 februari 1955
 Zij huwde met Pierre Cochet van Lommel.
 Hun kinderen zijn : Arno °29 november 1977
 Wim °30 november 1981

5. Lodewijk Philippus MANDERVELT (= Lips Bossemis) X Maria Godelieve GEERKENS
 °Opoeteren 15.12.1918 Opglabbeek °Oppl. 15.10.1915
 14 apr. '45 dochter van Jan
 Hendrik Geerkens en
 Maria Helena Habex

Zij wonen in de Peetjesstraat in Opglabbeek.

Kinderen

1. Jean Mandervelt °Opglabbeek 20 februari 1946
 Hij huwde op 10 juli 1970 met Margriet Truyen.
 Zij hebben drie kinderen : Ann °Diest 27 april 1971, Bart en Raf
 2. François Mandervelt °Opglabbeek 18 juni 1947
 Hij huwde te Voorshoven-Neeroeteren op 23 maart 1973 met Lea Vanhoof.
 Kinderen : Stijn °10 maart 1974, 2. Steven °1977 en 4. Goeleke °1.7.83
 3. Lisette Mandervelt °Opglabbeek 19 april 1949
 Zij huwde met Ghislain Loix te Opglabbeek op 13.07.1968.
 Kinderen : Saskia °1973 en Pascal °1976
6. Gerardus MANDERVELT (= Graa Bossemis) X Maria JANSSEN (= Mieke Baoje)
 +Waterschei 13 jan. 1947 °Meeuwen 24 augustus 1922
 +Genk 26 october 1982

Kinderen

1. Hendrika Mandervelt °Meeuwen 25 mei 1945
 Zij huwde met Jaak Hurkmans van Reppel (+Heusden 11 februari 1981).
 Kinderen : Ronny °11 augustus 1967 en Christel 2 maart 1969.
2. Jacoba Mandervelt °Meeuwen 23 september 1946
 Zij huwde met Pierre Dekeyser van Meeuwen.
 Zij hebben één kind : Reggy °25 september 1972.

Gerardus Mandervelt verongelukte op zijn werk in de mijn van Waterschei.
 Zij vrouw, Maria Janssen, hertrouwde met Jan Dirx.

7. Maria Jacoba MANDERVELT (= Mieja Bossemis) X Michel CREEMERS (= Sjel Nuús)
 +Hasselt 27 juni 1948 °Meeuwen 28 januari 1917

Kinderen

- Catho Creemers °6 juli 1948
 Zij huwde met Paul Zoons van Neeroeteren.
 Kinderen : Roel 12 juli 1977 en Marijke 17 juli 1974.

+
 BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
 CATHARINA BOSMANS

weduwe van
 HENDRIK MANDERVELT

geboren te Gruitrode, 17 juli 1880 en godvruchtig overleden te Meeuwen 2 December 1948, voorzien van al de genademiddelen onzer Moeder de H. Kerk.

-o-

Haar geloof was ongekunsteld, eenvoudig en werkdadig. Daarin vond zij den moed de zorgen en kruisen van het leven edelmoedig te dragen. Zij bleef op God betrouwen toen hare dierbaren haar werden ontrukkt, vergat haar eigen leed om anderen op te beuren en te troosten; zij vergat zichzelf om anderen te dienen. Door gebed en veelvuldige H. Communie was zij gesterkt om ook het laatste offer van haar leven heldhuldig te brengen: geen klacht kwam over hare lippen en geheel onderworpen aan Gods vaderlijke Voorzienigheid sloot zij kalm en gelaten de ogen, haar kinderen dankend voor hunne liefderijke zorgen.

Hoe kon zij God vrezen, die geheel haar leven Hem trouw gediend heeft? De dood was voor haar als een engel van vrede die haar de poorten van het eeuwige leven heeft geopend.

Haar mond heeft ogehouden te spreken, maar haar leven en hare daden vertoonden luid de heerlijke lessen van liefde en geloof.

Dierbare Kinderen en Kleinkinderen, Familleleden, Gij weet hoe zeer ik U toecenegeng was! Bewaart 'vrouw mijn aandenken, volgt mijne voorbeelden na en bidt voor mij!

Zoet Hart van Jezus wees mijn heil! (300 d. all.)

DE FAMILIE VERHEYENMaria Elisabeth BOSMANS - Philippus VERHEYEN

Maria Elisabeth Bosmans (°Gruitrode 4 maart 1884 en +Genk 5 februari 1954) huwde te Gruitrode op 17 januari 1913 met Philippus Verheyen van Tongerlo (°Tongerlo 6 oktober 1883), zoon van Christiaan en Lucia Elisab. Martens. Het gezin woonde eerst te Gruitrode op de "Striep". Vanaf 1919 vestigden zij zich op de "Vèèskes" in Meeuwen.

Uit het huwelijk van Philip VERHEYEN en Elisabeth Bosmans werden 4 kinderen geboren.

1. Jan Mathijs °Gruitrode 18 juni 1914
2. Mechtildis Catharina °Gruitrode 21 juni 1916 +Meeuwen 26 oktober 1983
3. Maria Elisabeth °Gruitrode 3 oktober 1917
4. Jan Theodoor °Meeuwen 12 februari 1920 +Zwartberg 28 august.1945

1. Jan Mathijs VERHEYEN (= Zjang Lips) X Maria LUYTEN (= Mieke Mans)
29 sept.1946 °M. 28 sept. 1915

Kinderen

1. Rosa Maria Elisabeth °Meeuwen 6 februari 1948
Zij huwde met Pierre Bleys van Lommel.
Hun kinderen zijn : Philip °9 juni 1973 en Patrick °11 december 1975.
2. Elisa Ghyslaine Maria Jacoba °Meeuwen 29 juni 1950.
Zij huwde met Tony Neveux van Munsterbilzen.
Zij hebben één kind : Niels °7 maart 1984.
3. Hendrik Gislanus °Meeuwen 11 februari 1952
Hij huwde met Monique Cosemans van St.-Lambrechts-Herk.
Hun kinderen zijn : Christel °9 juli 1974 en Peter °28 juli 1978.
4. Tilly Josephina Ghislaine °Meeuwen 30 november 1956
Zij huwde met Roger Jacobs van Gruitrode.
Zij hebben 2 kinderen : Ester °5 maart 1981 en Joachim °24 april 1983.

2. Mechtildis Cath. VERHEYEN (= Til Lips) X Joannes Henricus BERGER (Hariej)
+Meeuwen 26 oktober 1983 29 september 1946 Berger/Mandervelt)
°Wijsh. 9 maar 1913
+Hasselt 27 jan.1978

Kinderen

1. Ida Maria °Genk 12 maart 1946
Zij huwde met Jaak Haex van Wijshagen.
Hun kinderen zijn : Hilde °18 juni 1971 en Sabine °16 december 1974.
2. Elisa Ludovica °Wijshagen 6 april 1947.
Zij huwde met Hugo Ubben van Gruitrode.
Hun kinderen zijn : Adelbert °10 maart 1975
Olivier ° 3 mei 1978
Lorreen ° 5 april 1981
3. Gertrudis Joanna Maria °Wijshagen 12 september 1948
Zij huwde met Mathieu Schuermans van Helchteren.
Hun kinderen zijn : Raf °21 februari 1980
Els °11 augustus 1976
Inge °27 april 1978
4. Maria Hubertina °Wijshagen 5 december 1950. Ongehuwd.

5. Brigida Maria Albertina °Meeuwen 26 juni 1952
Zij huwde met Tony Creemers van Erpekom.
Hun kinderen zijn : Frank °12 april 1972, Roel °4 april 1974 en
Veerle °3 oktober 1976.
 6. Joséé Maria °Meeuwen 10 april 1954 +Meeuwen 15 november 1957.
 7. Liliane Maria Johanna °Meeuwen 26 oktober 1955.
Zij huwde met Jan Nouwen van Bree.
Hun kinderen zijn : Geert °9.2.1980 en Nele °21.8.1982.
 8. Rita Elisa Alphonsina °Meeuwen 1 september 1960.
Zij huwde met René Gielen van Linde-Peer. Zij hebben één kind :
Robin °3 mei 1983.
3. Maria Elisabeth VERHEYEN (= Mieke Lips) X Joannes Albert VRANCKEN
30 april 1937 °Meeuwen 22 juni 1916
te Meeuwen zoon van Alphons en
Maria Schepers
- Kinderen
1. Alfonse Jean °Luik 11.8.1937. Hij huwde met Brigitte Tiels van Aarschot.
 2. Theo Philippe °Genk 27.3.1949. Hij huwde met Maria Cox van Peer. Zij
hebben één kind : Kristof °29.10.1977.
 3. Leo °Genk 22.10.52. Hij huwde met Ghislaine Bernaerds van Hechtel.
4. Jan Theodoor VERHEYEN (Tèij Lips) Geboren te Meeuwen op 12 februari 1920 en
schielijk uit het leven weggerukt op de koolmijn te Zwartberg op 28 augustus 1945.

Jezus — Maria — Jozef

Gedenk in uw gebeden de ziel van zaliger
MEVROUW

**Maria Mechtildis Elisabeth
BOSMANS**

ECHTGENOTE van MIJNHEER
Philippus VERHEYEN

geboren te G.ultrode, de 4 Maart 1884, en god-
vruchtig in de Heer overleden te Genk, (St. Jans-
Ziekenhuis) de 5 Februari 1954, voorzien van al de
genademiddelen van onze Moeder de H. Kerk.

In het licht van een levendig geloof heeft zij, alles
wat haar aan goeds of kwaads overkwam, steeds ge-
laten aanvaard a's komende van de vaderlijke lei-
ding der Voorzienigheid. Daarom was zij in alles
zo evenwichtig, zo vertrouwwol en zo kalm. Daar-
door vond zij ook de kracht, om zich zonder tellen
te geven aan haar gezin en in tijd van beproeving
te lijden zonder morren of klagen: daardoor werd
zij zo kinderlijk gedreven tot het gebed, tot de gods-
vrucht tot O. L. Vrouw en het H. Hart. Gepuurd
door ziekte en ongemak, kon zij op haar tijd met
gerust gemoed opgaan naar Vader, die haar naar
de eeuwigheid riep.

De Heer is mijn kracht en mijn toevlucht. Mijn
God is mijn bijstand: op Hem stel ik mijn vertrouwen.
Hij is mijn beschermer en verdediger. (Ps. 17)
Wie op God vertrouwt zal het echte geluk erken-
nen en Hem liefhebben zonder wankelen, want ge-
nade en vrede is het aandeel dier verkorenen. (Sap.3)

JEZUS

MARIA

JOZEF

Ik ben de verzijenis en het leven, wie in Mij gelooft,
ook al is hij gestorven, zal leven! Joh. 11:25.

Gedenk in uwe gebeden

DE HEER

Philip VERHEYEN

Weduwnaar van

Maria Elisabeth BOSMANS

Lid van de Bond van het H. Hart, en van verschillende
godvruchtige genootschappen.

Lid van de bond der gepensioneerden.

geboren te Tongerlo, op 6 oktober 1863, en godvruch-
tig in de Heer overleden te Meeuwen, op 5 november
1967, gesterkt door de H. H. Sacramenten van de zieken.

In enkele dagen werd die oude stam neergeveld.
De betroude overledene was er zich wel bewust van
dat nu zijn levenskinder naderde en met de profet
Simeon kon hij zeggen: „Heer, laat nu uw dienaar
in vrede gaan“.

Met dankbaarheid tegenover God en met een on-
verwoestbaar optimisme is deze man door het leven
gegaan. Niet altijd ging het zonder inspanning, maar
ook over de keiharde wegen van het leven stapte hij
heen met een zeldse levensblijheid. „Alles maar pak-
ken, zoals het komt.“ — „In vrede leven met God en
de menschen“ — dat waren enkele van zijn levensleuzen.
Zulk een levenshouding verzekerde hemzelf die innige
vrede en tevens ook zoveel vriendschap en genegen-
heid van zijn medemensen.

GENERATIE VI.3.

DE FAMILIE BOSMANS (GRUITRODE)

Joannes Bosmans alias "Bosmenke" (°Gruitrode 7 maart 1885 en +Genk 25 mei 1964) huwde te Gruitrode op 28 februari 1919 met Maria Josephina Mandervelt van Gruitrode (°Gerdingen 20 december 1886 +Genk 1 november 1949. Het jonge gezin vestigde zich op de "Striep" in Gruitrode. In 1938 verhuisden ze naar Genk, omdat de boerderij te Gruitrode niet genoeg opbracht. Ze huurden en kochten later van de fam. Kellens een boerderij in de Kuilenweg. De meeste afstammelingen van deze tak wonen bijgevolg te Genk.

Kinderen

1. Maria Catharina Louisa °Gruitrode 16 augustus 1920
2. Philip Louis Maria °Gruitrode 1 juli 1922
3. Jan Hendrik °Gruitrode 17 november 1923
4. Jacob Jozef °Gruitrode 12 maart 1926

GENERATIE VII

GENERATIE VII.1

Maria Catharina BOSMANS X Frans ZWAKHOVEN
27.12.1939 °Eisden 3 februari 1914

Kinderen

1. Josephina Maria Zwakhoven °Hasselt 13 februari 1942.
Zij huwde te Genk op 1.1.1957 met Jozef Muysers °28.2.1942.
Dit gezin heeft twee kinderen : Marc °17 december 1967.
Ann °11 september 1970.
2. Jan Louis Mathijs Zwakhoven °Hasselt 27 juli 1946.
Hij huwde met Ria Vanbaelen.
Dit gezin telt één dochter : Ann °31 mei 1971.
3. Harie Louis Maria Zwakhoven °Hasselt 14 januari 1951.
Hij huwde op 4.4.1973 met José Theunis °4.12.1950.
Zij hebben één dochter : Elke °6 juni 1975.
4. Jacobus Louisa Maria Philip Jean Zwakhoven °Hasselt 11 januari 1954.
Op 3.4.1976 gehuwd met Georgine Meyers °5.11.1955.
Zij hebben één dochter : Marjan °15 december 1979.

GENERATIE VII.2.

Philip Louis BOSMANS (= Lips van Bosmenke). Zie blz. onder hoofding
"Phil Bosmans alias Lips van Bosmenke".

Bid voor de zielerust van
zaliger, Mijnheer

JAN BOSMANS

echtgenoot van wijlen Mevrouw

JOSEPHINE MANDERVELD

lid van de H. Sacramentswacht, IJveraar van de Bond
van het H. Hart en andere godvruchtige
genootschappen

geboren te Grutrode de 7 maart 1885 en godvruchtig
in de Heer ontslapen te Genk de 25 mei 1964
gesterkt door de genademiddelen onzer Moeder
de H. Kerk.

"'t Is goed"

Dat waren zijn laatste woorden! De samenvatting van
heel zijn leven!

Vader heeft tevreden geleefd en is tevreden gestorven.
Heel zijn leven door bezat hij zo'n wonderlijke goed-
heid en zo'n aanstekelijk optimisme, dat al wie hem
kende veel van hem hield. Iedereen, groot en klein,
noemde hem "vader".

Hij was zo natuurlijk eenvoudig, dat "dienst bewijzen"
en "leven voor anderen" de meest normale zaak ter
wereld voor hem was.

Hij heeft zeer hard gewerkt, veel goed gedaan en
veel vreugde gevonden. Hij hield van het leven en
aanvaardde alles uit Gods hand als een kind. Hij had
veel. Zijn onverwoestbaar Godsbetrouwen gaf hem
ook in de moeilijkste omstandigheden een verbazende
moed en een grote innerlijke vrede.

Beste kinderen en kleinkinderen, vrienden en kennis-
sen, treurt niet omdat ik nog zo vlug naar O.L. Heer
ben gegaan. Dankt de goede Vader in de Hemel voor
alles wat ik ontvangen heb elke dag van mijn leven.
En gij, mijn zoon priester, die mijn troost waart en
mijn grote vreugde, blijf mij indachtig in het heilig
Misoffer.

"Geef hem de eeuwige rust, o Heer, en het eeuwige
licht verlichte hem." (Mis der overledenen)

O.L. Vrouw, Maagd der Armen, bid voor ons.

H. Montfort, bid voor ons.

Pater Bosmans en familie

danken U zeer hartelijk
voor uw gebeden

en

blijken van innige
deelneming.

Drukk. Cornelissen-Van Minsel, Genk

IEZUS.

MARIA.

JOZEF

HET KRUIS IS ONZE ENIGE HOOP

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
MEVROUW

Josephina MANDERVELD

ECHTGENOTE VAN MIJNHEER

Jan BOSMANS

lid van de Bond van het H. Hart,
en andere godvruchtige genootschappen

geboren te Gerdingen de 20 December 1886 en god-
vruchtig in de Heer overleden op Allerheiligen 1949,
gesterkt door de genademiddelen van onze Moeder
de H. Kerk.

Ze was een goede, brave moeder. Haar leven was
zo eenvoudig en zo schoon, dat allen die haar kenden,
veel van haar hielden. Ze had een onwrikbaar sterk
geloof. In alles zag ze de hand van God. Ze had
veel, ze was altijd blij en opgewekt en zo vol moed
ook in harde omstandigheden. Ze werkte zonder op-
houden en kon lijden zonder klagen. Ze heeft nooit
aan haar zelve gedacht, altijd in de weer voor
anderen. Ze bemindde de armen. Haar leven en vooral
de zware pijnen van haar ziekte offerde ze moedig
voor haar familie en haar zoon missionaris. Ze atierf
tevreden, omdat ze zoals ze zelf zei, op aarde alles
verkregen had wat ze gevraagd had.

Ze heeft als een heilige geleefd en is op de achtere
morgen van het feest van alle Heiligen naar God
mogen gaan.

Dierbare echtgenoot, heb dank voor uw grote liefde
en uw bewonderenswaardige toewijding. We zijn
ondanks zorgen en lijden zo gelukkig geweest en we
zullen het blijven, want in de goede God zijn we voor
eeuwig verenigd. Heb moed, mijn gebed zal U helpen.
Troost U want „God leidt alles ten goede voor hen,
die Hem liefhebben.“ (St-Paulus)

Beste kinderen, bemint elkaar en zorgt goed voor
vader. Hij heeft altijd samen met mij gezwoegd voor
uw aller welzijn. Hij moge bij U steeds een warme,
liefdevolle thuis vinden.

Mijn dierbare priesterzoon, wees steeds een goed
en heilig missionaris. Redt vele arme zielen. Ik heb
er voor geleefd en ik ben God dankbaar.

Dierbare familie en kennissen,

dat niemand treure, maar dat allen bidden. Het
leven is zo kort en we zullen zo rap weer samen zijn
voor eeuwig bij God. Vaartwel en tot ziens.

Mijn Jezus, barmhertigheid.

Maria, Moeder van God, toon dat Gij mijne

Moeder zijt.

H. Montfort, bid voor mij.

Mijnheer

Jan. BOSMANS-MANDERVELD,

kinderen en kleinkinderen

DANKEN

voor uw innige deelneming.

Druk. Olserts, Genk.

CATHERINA BOSMANS
"Kaatje Bossemis"

ELISABETH BOSMANS
"Detje Bossemis"

FAMILIE BOSMANS - MANDERVELT (1942)

staande van l. naar r.:

FRANS ZWAKHOVEN - HARIE BOSMANS - PHIL BOSMANS - JAAK BOSMANS
"Riekske" - Lips - Jaak van Bosmènke"

zittend:

CATHERINA BOSMANS - JAN BOSMANS "Bosmènke" - JOSEPHINA MANDERVELT

E.H. PHILIP BOSMANS

(*Gruitrode, 1 juli 1922)

MENSLIEF, EEN MILJONAIR ZONDER NAAM

Zó blokletterde een krant in 1979 een artikel over Phil Bosmans, naar aanleiding van het bijna ongelooflijke succes van zijn boek "Menslief, ik hou van je", dat toen een Nederlandse oplage bereikte van 450.000 exemplaren.

Amper drie jaar later, tijdens de Boekenbeurs te Antwerpen op 2 november 1982, werd hij samen met zijn talrijke vrienden en medewerkers, door de uitgeverij Lannoo (Tielt) gevierd, voor zijn miljoenste boek.

Heel toepasselijk kreeg het gelegenheidsprogramma het moto "Bloemen en applaus voor een vredesduif", daarmee refererend naar twee motieven die steeds in het werk van Phil Bosmans terugkeren : bloemen en vrede.

LIPS VAN BOSMENKE VAN RAOJ

Het was niet te voorzien dat Phil Bosmans alias Lips van Bosmenke bij de Bond Zonder Naam zou terechtkomen. Als leergierige jongen kreeg hij de kans om te studeren bij de Montfortanen in Rotselaar. Hij trad er in 1941 binnen en deed er zijn noviciaat. In deze periode schreef hij al - samen met vrienden - spreuken, die op de trein achtergelaten werden.

Na de oorlog studeerde hij verder te Oorschot in Nederland. Daar werd hij priester gewijd op 7 maart 1948. Zijn zwaar zieke moeder beleefde nog de vreugde zijn priesterwijding te kunnen meevieren, hetgeen haar diepste wens was. Het onthaal dat Lips (en zijn familie) bij zijn terugkeer in Genk te beurt viel, was een getuigenis van vreugde en dank voor zijn sociale ingesteldheid, die hem reeds voor zijn priesterwijding veel in contact bracht met de mijnwerkers uit het Kempens steenkolenbekken.

Daags voor zijn eremis werd hij vanaf zijn geboortedorp Gruitrode begeleid naar de ouderlijke woning in de Kuilenstraat te Genk. De begroeting door vrienden en kennissen duurde van 4 u 's namiddags tot 12 u 's nachts.

Zijn eerste werkterrein als priester was de arbeidersbuurt in de omgeving van Tours in Frankrijk. Wat later werkte hij ook in Parijs, samen met de priester-arbeiders. Na deze "stageperiode" van ongeveer een jaar keerde hij naar eigen land terug om er de volksmissies te preken. Hij woonde toen een tijdje in Waterschei. Vier jaar lang trok hij van dorp tot dorp voor O.L.-Vrouw Maagd der Armen.

Vermoedelijk had hij teveel van zijn krachten geëist, want in 1954, tijdens zijn zoveelste rondreis, stortte hij in elkaar. Twee jaar verbleef hij bij pastoor Aerts in Horpmaal, waar hij, ondanks alle sombere voorspellingen, stilaan terug

op krachten kwam. Na nog een jaar herstel kon hij naar het kloosterleven terugkeren. Het klooster in Kontich werd zijn thuishaven. Tot op heden verblijft hij er nog.

Omdat niemand in zijn volledig herstel geloofde en omdat de specialist gezegd had, dat hij zijn leven lang een sukkelaar zou blijven, kreeg hij toen de toestemming om zich met de BOND ZONDER NAAM bezig te houden, hetgeen hem voordien was geweigerd. De pessimistische voorspelling dat hij voor de rest van zijn leven een wrak zou blijven, bleek al te voorbarig. Want nu, 26 jaar later, is Phil Bosmans gezonder en actiever dan ooit.

B(OND) Z(ONDER) N(AAM)

Voor Phil Bosmans en de B.Z.N. werd het een goede tijd. Vanaf nu konden zijn slagzinnen verder gedijen en uitgroeien tot een actie met een weerklink die men niet voor mogelijk hield. Zijn slagzinnen met een oplage van 250.000 per maand bereiken evenveel gezinnen, scholen, fabrieken, enz.

In tegenstelling met wat vele mensen menen, is Phil Bosmans niet de stichter van de Bond Zonder Naam, wel de "bezieler". De B.Z.N. werd gesticht in 1938 door de toenmaals bekende radiopredikant Pater de Greeve.

Toen Phil Bosmans in 1957 de toestemming kreeg om zich bezig te houden met de B.Z.N. in België, paste hij de Bond en de "leuzen" aan de Vlaamse mentaliteit aan, en sindsdien is hij de bezieler van dit werk.

In 1958 startte hij met de eerste eigen slagzinnen en met een maandelijks radio-praatje. Na één jaar bereikte hij 20.000 adressen, nu 250.000.

Bij zijn eerste slogan "Verbeter de wereld, begin met jezelf" lag het accent op de persoonlijke mentaliteitsverandering en dat is nog steeds zo.

Een andere levensleuze van Phil Bosmans, *"Een mens in nood heeft iets aan een medemens"*, wijst naar de Kultuur van het Hart. Geen wonder dus dat zijn werk niet beperkt bleef tot het verspreiden van spreuken. Het mosterdzaadje, die eerste spreuk in een trein achtergelaten, nl. *"Een betere wereld maakt men met betere mensen"*, is uitgegroeid tot een reusachtige boom met vele takken en twijgen. Of misschien heeft Phil Bosmans liever dat we schrijven : die ene bloem is een prachtige ruiker geworden.

EEN BETERE WERELD MAAKT MEN MET BETERE MENSEN

Om de lezers een idee te geven van het werk van B.Z.N. volgt hier een beknopt overzicht van initiatieven en activiteiten.

PUBLICATIES

1. Hefboomactie

Vanaf 1958. Iedere maand verschijnt een nieuwe slagzin met een korte kernachtige commentaar. Oplage : 250.000.

2. Boeken

o.a. "Menslief, ik hou van je" (600.000 exemplaren in het Nederlands, vertaald in 12 talen met een totale oplage van meer dan 2.000.000)

"Bloemen van geluk"

"In liefde weer mens worden"

"Ja, zum Leben" (voor het eerst verschenen in Duitsland)

"Ja, alleen de optimisten zullen overleven"

Luisterboek : "Vergeet de mooiste dagen niet"

3. Moties

Dit zijn moties die langs communicatiemedia worden kenbaar gemaakt, om de publieke opinie en de overheid attent te maken op de noden van hen die geen middelen hebben om hun rechten te doen gelden.

4. Documentatie- en werkmappen

Dit zijn de zgn. K.13-Katernen. De bedoeling van de B.Z.N. hiermee is : langs plaatselijke sociale, politieke of religieuze bewegingen de publieke opinie gevoelig te maken voor de problemen van de "zwakken" en ook de problemen van geestelijke en morele aard, die ons samenleven verstoren, scherp te stellen.

ACTIES

1. Actie VITAMINEN VOOR HET HART

Vanaf 1961. Een telefoon voor mensen "ergens" in het land, die hongeren naar iets, die zoeken naar een beetje "licht", die "nieuwe adem" nodig hebben.

2. Actie WIN VOOR EEN ANDER

Het gaat erom de mensen aan te zetten tot een persoonlijke daad vol medemenselijkheid en vriendschap. De winnaar krijgt de vriendschap van een zieke, een bejaarde, een gehandicapte, die hij met zijn prijs (b.v. een vakantie aan zee) wat geluk heeft geschonken.

3. Actie voor GEVANGENEN

De B.Z.N. stuurt jaarlijks tijdens de kerst- en nieuwjaarsperiode mooi verzorgde pakketten met rookgerief, versnaperingen, goede wensen en een originele B.Z.N.-kalender naar onze medemensen achter de tralies.

4. Actie voor EX-GEVANGENEN

a. Werkhuizen "MIN"

Op 12 september 1959 startte de Bond zonder Naam in een oud "soeplokaal" met een opvang voor "marginalen". Mensen zonder vast adres, mensen zonder familie. Zij die aan lager wal geraakten, abonnees van Merksplas, enz. konden bij Werkhuis MIN terecht (M.I.N. = MANNEN IN NOOD).

Het werd de eerste sociale werkplaats in België voor "MANNEN IN NOOD" en tevens een groot financieel risico voor de Bond-Zonder-Naam, want er was geen sprake van subsidie.

In april 1964 bracht een, door de B.Z.N. voor politici georganiseerd bezoek aan de beschutte werkplaatsen in Nederland, een psychologische schol teweeg en gaf een definitieve start aan de wetgeving tot oprichting van beschutte werkplaatsen in eigen land !

b. Hotel "MIN"

Op 24 maart 1973 opende de Bond Zonder Naam een hotel voor mannen die uit de gevangenis komen. Hotel M(ensen) I(n) N(ood) is een gastvrij huis voor deze mensen onderweg naar de maatschappij, naar een nieuw en beter leven. Het gaat om een nieuwe thuis, waar mannen zonder familie en zonder vrienden, menselijke warmte en vriendschap vinden, en op een verantwoorde wijze begeleid en verzorgd worden.

5. Actie voor ZIGEUNERS

In 1974 zorgde Bond Zonder Naam voor de eerste vaste zigeunerstandplaats door zelf een terrein te huren en in te richten op eigen kosten.

Daarna richtte hij nog andere standplaatsen in. Tegelijkertijd wordt er gewerkt aan de alfabetisering van volwassen zigeuners, onderwijs voor zigeunerkinderen en sociale begeleiding van zigeuners.

6. Actie voor THUISLOZE VROUWEN

In januari 1966 startte Bond Zonder Naam een aangepast home voor gehuwde of ongehuwde vrouwen die door omstandigheden tijdelijk buiten de maatschappij werden gesloten of om een andere reden op straat stonden, b.v. vrouwen die uit de prostitutie weg willen, vrouwelijke ex-gevangenen, enz...

7. Actie voor EENZAMEN

"Café zonder bier" (gesticht in 1979) is een kleine oase voor eenzamen mensen op eenzame kamers in de woestijn van de stad. Er is wel geen bier of alcohol, maar er is gezelligheid. Er is een biljart en een T.V.-kamer. Het is een ruimte waar mensen in een sfeer van eenvoud en vriendschap bij elkaar kunnen zijn.

8. Actie voor KANSARMEN

Aan initiatieven en projecten voor opvang van thuislozen en drugverslaafden en voor het onthaal van gastarbeiders en hun gezinnen stelt B.Z.N. jaarlijks miljoenen ter beschikking.

9. Acties voor MENSEN IN NOOD

Dépannage M.I.N.

In elke grote stad zijn er vele eenzamen, bejaarden en ziekelijke mensen, die in ongezonde, vervuilde en mensonwaardige toestanden leven.

Op 1 maart 1967 startte Bond Zonder Naam met een sociale depannagedienst voor deze mensen, die zichzelf niet kunnen behelpen en geen middelen hebben om zich te laten helpen. Kleine verhuizingen, inrichten en opknappen van kamers en vele andere herstellingen zijn het werk van deze speciale dienst, die volkomen gratis is.

10. ALTERNATIEVE HULPVERLENING

Het gaat hier om hulpverlening aan mensen die niet langs de gewone wegen kunnen geholpen worden, omdat ze in geen enkele structuur kunnen opgevangen worden en door de gestructureerde sociale diensten als "hopeloze gevallen" worden geklasseerd. Bond Zonder Naam zorgt voor de huisvesting van deze diensten (b.v. in het St.-Andrieskwartier in Antwerpen) en steun voor de dienstverleners.

11. KERSTKAARSENACTIE

Bond Zonder Naam kent geen bedelbrieven of geldinzamelingen. Voor zijn fonds "Mensen in nood" is hij totaal aangewezen op de opbrengst van zijn jaarlijkse "Kerstkaarsenactie".

MENSLIEF, IK HOU VAN JE

Over het boek "Menslief, ik hou van je" van Phil Bosmans, willen we toch even iets meer vertellen.

De eerste druk, verschenen in september 1972, kende een stormachtig succes.

De uitgeverij was aanvankelijk niet geneigd om dit "buitenmaatse" boek uit te geven. "Niemand wil dat boek hebben voor zijn bibliotheek" zo redeneerde men, waarop Phil Bosmans repliceerde : "Dat boek moet niet in een bibliotheek, het moet gelezen worden".

Alles samen zijn er nu al meer dan twee miljoen exemplaren van verspreid : ca. 600 000 in Vlaanderen en Nederland, ca. 500 000 in Duitsland (Herder Verlag), verder in Engeland, Frankrijk, Italië, Noorwegen, Spanje, Portugal, Zuid-Afrika, Japan, China, Indonesië, Zuid-Amerika.

Na Willy Vandersteen met "Suske en Wiske" is Phil Bosmans met "Menslief, ik hou van je" de meest vertaalde auteur in het Nederlandse taalgebied. Vooral in Duitsland kent Phil Bosmans een absolute bijval. Alleen al in 1979 verschenen bij Herder Verlag 8 herdrukken van "Menslief, ik hou van je" en 7 herdrukken van "Bloemen van geluk". Het succes in Duitsland is zelfs zo groot dat Herder Verlag de primeur heeft van zijn nieuw boek "JA, ZUM LEBEN". In mei 1983 verscheen dit boekje met teksten van Phil Bosmans bij uitgeverij Herder-Freiburg-Basel-Wien. De Nederlandse bewerking volgt dit jaar en zal ook uitgegeven worden door Lannoo.

Tot hier deze korte kennismaking met een sociaal bewogen stamgenoot en zijn levenswerk. Meteen is het ook duidelijk waarom ieder boekje bedacht werd met een kleefzegel van de Bond Zonder Naam.

GODELIEVE JUVENS-GEERKENS

ZO D' OUDEN ZONGEN ...

Oud liedje opgetekend bij Jan Schepers (alias Zjang vanne Witte °1903)
Schoolstraat 36, Ellikom.

EEN SCHOENMAKERSGAST ...

Een schoenmakersgast van Leuven
trok naar die Geuzenstad,
om daar zijne stiel te leren.
Hij wierd er aangevat
al van een meisje heus en fijn :
"Meneer, wilde gij hier binnen zijn,
gans alleen, gans alleen ?
We spelen het spelletje van de zoete min.
Meneer, kom maar eens in." (BIS)

Zodra de heer kwam binnen,
ze namen hem te zijn.
"Waarmee zal ik U dienen ?
Is het met een fles wijn ?
" En brengt maar van den besten eerst,
ik ben genen boer en ook geen beest."
"En we zijn onbevreesd,
we viëren vandaag een bruiloftsfeest,
we drinken om het meest." (BIS)

Het meisje was slim geboren,
het had zijne stiel geleerd.
Ze hadden den gast geschoren,
geschoren zonder zeep.
Ze ontnamen hem den laatsten duit,
en Christ die moest de deur uit.
Ja, waarmee ? Ja, waarmee ?
Ze gaven den schoenmaker ook wat mee,
dat die kost kopen leer. (BIS)

En door de Antwerpse poort
en zo naar zijne vrouw

...

...

en de vrouw die tiert en de vrouw die zwiert
"Gij hebt er gans uw geld verteerd,
ja verteerd, ja verteerd".
Ze heeft hem stillekens op den grond gelegd
en hem goed afgesmeerd. (BIS)

En schoenmakersgast, als gij voortaan,
voor leer uitgaat,
gaat nooit met stadse meisjes
als die in de deuren staan.
Ze zijn zo lieflijk in het gezicht,
en ze lanteren zonder licht.
Ze zijn zo schoon, ze zijn zo schoon,
en ze viëren menigen toon
voor een gouden kroon. (BIS)

Wie kan ons de volledige en/of gecorrigeerde tekst van dit lied bezorgen ?
Wie kent nog oude liedjes ? Schrijf ze op ... of nodig ons eens uit.

WIJ DANKEN ...

- Op 12 januari 1984 publiceerde "Het Belang van Limburg" de foto van een voormalige Meeuwense boerderij. Ondanks het feit dat wij die boerderij niet hebben kunnen identificeren zijn we toch de volgende mensen dankbaar voor hun tips : Leo Meermans (Waterschei), Jaak Gielen (Meeuwen), Jan Schepers (Ellikom), de heer Kenis (Arendonk), Adriaan Schouteden, mevrouw J. Houben-Ruyters, Leo Camps, Leo Lemmens, Catho Camps-Martens, mevrouw Janssen-Janssen, Lambert Geerkens.
- de familie Verdonck voor het ter beschikking stellen voor fotocopie van het handschrift van de "Kroniek van Jan Reyners" (1789-1802);
- de heer Jozef Max (Hasselt) voor muziekpartituur (polka) getoondicht door zijn vader, Frans Max;
- mevrouw Molemans-Weeyers voor inlichtingen omtrent de familie Weeyers;
- de heer Erik Houtman, stadsarchivaris van Hasselt, voor zijn bijdrage over een kerkdiefstal in Meeuwen (1856);
- E.H. Adriaan Claassen voor fotocopie van een artikeltje over de BLAUWE STEEN VAN MUISVEN (Gruitrode);
- de familie Molemans-Mues voor oude foto's uit het familiealbum;
- mevrouw Rosalie Vanhemel-Feyen voor een dertigtal oude liedjes;
- de familie Vreys-Hoogmartens (Plockroy) voor fotocopieën van bijzonder waardevolle oude documenten;
- de heer André Dreesen voor een foto van voetbalclub Meeuwen V.V.;
- E.H. Henri Vandervelden voor talrijke gegevens, waaronder een fotocopie van de lijst van de pastoors en kapelaans van Meeuwen vanaf 1823;
- de familie Gijsen-Bosmans (Gruitrode) voor een foto van Jacobus Bosmans-Luyten en een klasfoto van de school van Plockroy (1932);
- de heer Jan Schepers (Ellikom) voor tekst en melodie van oude liedjes;
- mevrouw Lena Achten-Colaers voor foto's en inlichtingen in verband met de eerste auto's in Meeuwen;
- de heer Paul Esters-Velghe voor foto's en inlichtingen in verband met de eerste motorrijwielen en auto's in Meeuwen;
- Eerwaarde Zuster Olga voor fotocopieën van een beknopte geschiedenis van het klooster in Meeuwen;
- Eerwaarde Zuster Palmaers voor medewerking aan de geschiedenis van de kloostergemeenschap in Meeuwen;
- de families Bosmans (Genk), Mandervelt en Verheyen voor gegevens over de familie;
- E.H. Phil Bosmans voor inlichtingen over zijn leven en werk en voor stickers van de BOND ZONDER NAAM;
- al de medewerkers bij het tot stand komen en de voorstelling van het boek "Meeuwen 6 december 1648 St.-Niclaesdag";
- de familie Paesen-Jansen voor een oude foto;
- de heer André Dreesen voor mijnfossielen.

HEEMKRING "DE REENGENOTEN" MEEUWEN

ADRESSENLIJST

VOORZITTER

BOSMANS Jean Beemdstraat 77 Tel. 011/463620
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

SECRETARIS

SCHROOTEN Quiri Weg op Bree 58 Tel. 011/463237
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

PENNINGMEESTER

KERFS Jef Gruitroderbaan 30 Tel. 011/462757
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

KERNLEDEN

BAUDOUIN Robert Verlorenstraat 2 Tel. 011/854179
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

CLAES André Boogstraat 16 Tel. 011/464703
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

CREEMERS Guido Hoogstraat 20 Tel. 011/461935
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

GEERKENS Godelieve Zouwstraat 17 Tel. 011/353434
3600 GENK

JAENEN Thomas Hoekstraat 10 Tel. 011/463577
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

JANSSEN Lambert Weg naar helchteren 37 Tel. 011/463577
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

KERFS Jozef Arkstraat 100 Tel. 011/714771
3760 LANAKEN

LEYSEN Jan Broekkantstraat 17 Tel. 011/464850
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

QUIRYNEN Dirk Weg naar Ellikom 45 Tel. 011/464188
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

TAENS Jaak Elzenstraat 13 Tel. 011/464757
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

VAESEN Jaak Abelenstraat 31 Tel. 011/270159
3500 HASSELT

VLIEGEN Martin Hoekstraat 3 Tel. 011/463109
3578 MEEUWEN-GRUITRODE

DE REENGENOTEN

TIJDSCHRIFT VAN GESCHIED- EN HEEMKUNDIGE KRING
"De Reengenoten"

MEEUWEN

VIERDE JAARGANG 1983-1984 NR. 2

TYPIST : PAUL VLIEN
OMSLAGONTWERP : TIEN SCHROOTEN

abonnement

200 F (twee nummers)

BANKREKENING : KB 452-4006549-75

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER : J. BOSMANS Beemdstraat 77 3578 MEEUWEN-GRUITRODE

I N H O U D

1. Woord vooraf	1
2. Van horen zeggen (Jozef KERFS)	2
3. Post-middeleeuwse vindplaats in Meeuwen (Guido CREEMERS)	4
4. Onthooping van kerkdiefstal te Meeuwen (1856) (Erik HOUTMAN)	22
5. Uit het leven van Hem vanne Sjriejer (Philomena HILVEN)	23
6. Korte Berichten	31
7. Vragen van nu over dingen van vroeger (Martin VLIEN)	32
8. Miéver Kal ...	37
9. De familie Bosmans (Godelieve GEERKENS, Thomas JAENEN, Jean BOSMANS)	41
10. E.H. Phil Bosmans (Godelieve GEERKENS)	50
11. Zo d'ouden zongen ... (Martin VLIEN)	56
12. Wij danken ...	57